

Vlaams
Parlement

vergadering **20**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 23 januari 2019

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	4
VERONTSCHULDIGINGEN	4
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	4
ACTUELE VRAAG van Imade Annouri aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over gokreclame bij De Lijn	
ACTUELE VRAAG van Jan Bertels aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over gokreclame op bussen van De Lijn	4
ACTUELE VRAAG van Joris Vandenbroucke aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over onzekerheid inzake goede alternatieven voor de auto	8
ACTUELE VRAAG van Peter Persyn aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vermissing van bejaarde Vlamingen met dementie in Vlaamse woonzorgcentra	11
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het recordpeil aan buitenlandse investeringen in Vlaanderen	16
ACTUELE VRAAG van Willem-Frederik Schiltz aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het on hold zetten van het proefproject diepe geothermie op de Balmatt-site	
ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de tijdelijke stopzetting van de geothermiecentrale in Mol	20
ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de groepsaankoop voor elektrische wagens	25
ACTUELE VRAAG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het plan om onderwijsassistenten in te zetten in het basisonderwijs	
ACTUELE VRAAG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het inzetten van onderwijsassistenten	
ACTUELE VRAAG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over masters en onderwijsassistenten in het basisonderwijs	29
ACTUELE VRAAG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het advies betreffende de verlaging van de leerplichtleeftijd en de gevolgen ervan voor de gemeenschappen	36
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over politieke beïnvloeding in het secundair onderwijs, naar aanleiding van een incident in een Gentse school	41
ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het memorandum van het GO! (Gemeenschapsonderwijs), met name wat betreft burgerschap en levensbeschouwing	44

ACTUELE VRAAG van Michel Doomst aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over mogelijke ondersteuning en begeleiding door de Vlaamse overheid bij de oprichting van een Steunpunt Integriteit	47
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van de Staat Qatar betreffende luchtvervoer, opgesteld te Brussel op 6 maart 2018	
- 1755 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	50
Artikelsgewijze bespreking	50
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 2, 3 en 4 van het decreet van 23 mei 2003 betreffende de indeling in zorgregio's en betreffende de samenwerking en programmering van gezondheidsvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen	
- 1761 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	50
Artikelsgewijze bespreking	51
SELECTIEVOORWAARDEN EN SELECTIEPROCEDURE VOOR DE KINDERRECHTENCOMMISSARIS	
Bespreking en stemming	51
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van de Staat Qatar betreffende luchtvervoer, opgesteld te Brussel op 6 maart 2018	
- 1755 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	52
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 2, 3 en 4 van het decreet van 23 mei 2003 betreffende de indeling in zorgregio's en betreffende de samenwerking en programmering van gezondheidsvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen	
- 1761 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	52
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	52
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	56
Individuele stemmen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	56

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 14.08 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Karin Brouwers, Rik Daems, Piet De Bruyn: ambtsverplichtingen;

Vera Jans, Grete Remen: familieplichtingen;

An Christiaens, Ingrid Pira, Christian Van Eyken, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstrecken: gezondheidsredenen.

Minister-president Geert Bourgeois is eveneens verontschuldigd.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 60/15*)

ACTUELE VRAAG van Imade Annouri aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over gokreclame bij De Lijn

ACTUELE VRAAG van Jan Bertels aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over gokreclame op bussen van De Lijn

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Voorzitter, in 2016 hebben we het al eens over reclame op de bussen van De Lijn gehad. De aanleiding was toen de ook door u ongeoorloofd genoemde reclame van een antiabortusbeweging. U hebt toen een aantal maatregelen beloofd, maar die maatregelen zijn onvoldoende of hebben niet tot het verhoopde resultaat geleid. Nu is er terecht heel wat commotie rond nieuwe reclame op de bussen van De Lijn, namelijk reclame voor gokken.

Gelet op de maatschappelijke kost die gokken in de maatschappij en in de omgeving van problematische gokkers teweegbrengt en gelet op de toevloed van gokactiviteiten, ook bij jongeren, en gelet op de stijging van het aantal problematische gokkers, wat te lezen staat in de verslagen van de Kansspelcommissie, is reclame voor gokken an sich al erg. Maar het is eigenlijk nog veel erger, want het gaat om reclame voor illegale kansspelen.

Minister, hoe is het mogelijk dat een controleorgaan als Lijncom toelaat dat er dergelijke reclame voor illegale kansspelen staat op bussen die in onze straten rijden en die iedereen kan zien? Wat mij betreft, is dit ontoelaatbaar. Het is een onvergeeflijke fout. Ik vraag u dan ook of het niet dringend tijd wordt het beleid inzake reclame op de bussen van De Lijn bij te sturen, zodat dit zeker nooit meer zal kunnen gebeuren.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Voorzitter, de gokproblematiek kost onze samenleving jaarlijks 1 miljard euro. Dat heeft professor Albrecht in 2006 berekend. We weten dat het aantal problematische gokkers in Vlaanderen, Wallonië en Brussel sinds 2012 exponentieel is gestegen. Dat stond afgelopen zomer nog in De Tijd. Het aantal problematische gokkers bedraagt momenteel 300.000 mensen. Dat zijn dan enkel diegenen die boven de waterlijn komen en waarvan we het weten.

Tegelijkertijd is het mogelijk dat in Vlaanderen bussen van De Lijn rondrijden waarop reclame wordt gemaakt voor een casino waar dan ook nog eens een auto kan worden gewonnen. Die reclame om te gokken en om een auto te winnen, staat op de bussen van onze openbare vervoersmaatschappij.

Reclame heeft een impact op onze gedragingen en normaliseert bepaalde gedragingen. Ik heb het gevoel dat er tegenwoordig zo veel reclame voor gokken in onze samenleving is dat ik al bijna abnormaal ben omdat ik niet af en toe een gokje waag en dat risico durf te nemen. De gevolgen van problematisch gokgedrag zijn nochtans vernielend.

Iedereen is, voor alle duidelijkheid, vrij om te doen en te laten wat hij of zij wil, zoals roken, drinken of gokken. Als overheid hebben we echter de zeer duidelijke taak de burgers te beschermen tegen gevaren, ziektes, risico's en verslavingen. Wat mij betreft, is het dan ook onvoorstelbaar dat een overheidsbedrijf als De Lijn reclame voor gokken maakt.

Minister, mijn vraag is duidelijk en simpel. Zult u er werk van maken reclame voor gokken op alle voertuigen van De Lijn te verbieden? Dit mag gewoonweg niet meer aan bod komen. Dat is een heldere en duidelijke lijn die vanaf nu voor iedereen zichtbaar moet zijn.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voorzitter, we hebben nu duidelijke lijnen die in een deontologische code zijn vervat. Reclame bij De Lijn kan niet indien het gaat om politieke partijen, om religieuze of filosofische boodschappen of om geneesmiddelen. Reclameboodschappen die niet conform de regelgeving van de Jury voor Ethische Praktijken inzake reclame (JEP) zijn, kunnen niet.

Maar gokreclame mag. Gokreclame is toegelaten, net zoals het op andere dragers en media is toegelaten. Trouwens, reizigers zien die reclameboodschappen ook via televisie, ook via de openbare omroep, via het voetbal, via shirtponsors, via reclamepanelen. Dit weekend heeft men inderdaad reclame weggenomen. Dat had te maken met het feit dat de adverteerder wel beschikte over een vergunning, maar in Nederland, niet in België. Daarom is dat aangemerkt als 'geen vergunning, dus illegaal' en is het weggenomen.

Wij met zijn allen, met het parlement, willen dat De Lijn performant is. Wij willen zelfs dat De Lijn ook de benchmark met private bedrijven doorstaat. We gaan die benchmark zelf organiseren. En dus gelden dezelfde regels voor De Lijn. U zegt dat gokreclame moet worden verboden. Prima, voor mij geen probleem. Maar dan voor iedereen. Dan ga je alle spelers gelijk behandelen, op een gelijk speelveld. Dan wordt voor alle spelers overal een verbod op gokreclame ingevoerd. Ik kan daar perfect mee leven.

We hebben hier een resolutie aangenomen waarin we zeggen dat De Lijn over enkele jaren de vergelijking moet doorstaan met private spelers. De Lijn moet dezelfde performantie en efficiëntie hebben en moet dus de voetbalmatch spelen tegen de concurrenten en moet daarvan winnen. Maar dan kun je niet zeggen dat ze wel met één hand op de rug gebonden moeten spelen. Het is een beetje moeilijker om dan goed te kunnen spelen.

Voor mij is het dus geen enkel probleem als u zegt dat we gokreclame gaan verbieden, maar dan zal het overal en voor iedereen zijn. *(Applaus bij de N-VA)*

Jan Bertels (sp.a): Minister, de deontologische code van Lijncom waar u naar verwijst, werkt niet. U kunt daarnaar verwijzen, maar ze werkt niet naar behoren. U zegt dat er een aantal reclameactiviteiten mogen worden toegelaten. Ik neem aan dat u het met mij eens bent dat het niet geoorloofd is, en dat het dus de deontologische code niet zou mogen passeren, om reclame te maken voor illegale activiteiten. Het kansspel waarvoor reclame werd gemaakt, was illegaal in België. Of u dat nu wilt ontkennen of niet, het was illegaal in België. Het had geen vergunning voor België. Het ging dus om een illegale activiteit.

Ik ben blij dat u ernaar verwijst, minister: in Brussel heeft onze sp.a-fractie ervoor kunnen zorgen dat reclame voor gokken gewoon verboden wordt bij de MIVB. In mijn visie – en daar verschillen we blijkbaar van mening – heeft een overheidsorganisatie nog iets meer deontologie dan een pure private speler. Voor een overheidsorganisatie bepalen wij zelf regels. Een overheidsorganisatie – en voor mij is De Lijn dat nog altijd – heeft een aantal deontologische regels te respecteren en moet geen problematisch gokgedrag aanmoedigen. Dat is gewoon not done. U mag dat keren hoe u wilt, dat is not done. *(Applaus bij sp.a)*

Imade Annouri (Groen): Minister, ik vind uw antwoord teleurstellend. U geeft aan dat het wat u betreft mag worden verboden. Ik neem dus aan dat u met mij erkent dat de problematiek van gokken een reëel, wezenlijk maatschappelijk probleem is. Dan vraag ik aan u als minister om maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen, en dan zegt u dat de regels eigenlijk wel min of meer gerespecteerd zijn, en dat de burger er anders wel mee zal worden geconfronteerd tijdens voetbalmatches, op televisie, op reclameborden. Dat klopt. Dat is een debat dat hier ook gaande is, in de commissie Sport, in de commissie Cultuur en Media, omdat wij net vinden dat dat aan banden moet worden gelegd.

Dan vraag ik aan u als minister en aan deze overheid 'to lead by example', om het morele voorbeeld te geven en te tonen dat u daar niet aan meedoet. En dan zegt u: we moeten wel op een eerlijke manier de match kunnen spelen, en niet met één hand op de rug gebonden. Als u dan toch over voetbaltermen wilt spreken, verwacht ik van een Vlaamse overheid dat ze zich houdt aan de regels, dat ze fair play hanteert, en vooral dat ze toont dat je niet op een smerige manier moet spelen. De regels zijn op dit moment zo, minister, dat de burger niet beschermd wordt, dat die in contact wordt gebracht met die reclames. Onderzoek toont aan dat de gokproblematiek groter wordt als die reclames op straat te zien zijn. Dan moet u als overheid het voorbeeld geven en u niet gaan verschuilen achter regels die op dit moment door alle experts worden aangehaald als niet voldoende. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Ik begin met hetgeen waar jullie mee begonnen zijn. Het gaat hier over een illegale activiteit. Dat klopt. En die reclame is ook ingetrokken. U moet hier vandaag niet met de grote trom staan zeggen dat het een schande is. Het is een illegale activiteit geweest, en de reclame is ingetrokken. Daar zijn we het over eens.

De rest van het debat is ook wel breder dan dit. Dat gaat over de vraag of men die gokreclame, legale, voor alle duidelijkheid, toestaat of niet. Dat is echter ruimer dan deze vraag. Als u hier zegt dat het enkel voor De Lijn moet, dan zouden jullie de eersten zijn om in de commissie te zeggen dat er weer een 'drop' van de inkomsten is, om te vragen hoe dat komt en te zeggen dat De Lijn toch de toets met de privésector moet kunnen doorstaan. Ik zou dus toch voor enige intellectuele eerlijkheid willen pleiten. Trek dat debat open, breng het op het

niveau waar het hoort. Voor iedereen of niet, maar hang de grote verantwoordiging nu niet op aan de kapstok van De Lijn.

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

Dirk de Kort (CD&V): Voorzitter, minister, twee jaar geleden heeft collega Rombouts u ook al vragen gesteld omtrent reclame die wordt gemaakt bij De Lijn. Dat ging over de campagne 'Ik ben zwanger. Wat nu?'. Toen hebt u ook gezegd dat u zeker en vast verder contact zou opnemen met de mensen van LijnCom om te bekijken of de deontologische code van De Lijn niet beter zou kunnen worden opgesteld. Minister, ik denk dat u in dezen mag verwachten dat De Lijn, ook in het kader van de beheersovereenkomst die u daarmee hebt, toch wel wat professioneler te werk zou gaan. Het kan immers toch niet dat we als Vlaamse overheid via Welzijn preventiecampagnes organiseren en centen uitgeven om het gokken tegen te gaan, en dat we dan met De Lijn, een verlengde van die Vlaamse overheid, het aanmoedigen van kansspelen toelaten.

Dit is illegaal, niet alleen omdat ze enkel een vergunning hadden voor een activiteit in Nederland, maar ook omdat er sprake was van toegang voor jongeren vanaf 18 jaar, het was dus onder de leeftijd van 21 jaar. Minister, dan verwacht ik toch wel dat er wordt bijgestuurd en dring ik erop aan dat De Lijn professioneler met dergelijke zaken omspringt. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, goede collega's, er zijn twee dimensies. Er is het praktische, het feit dat men reclame heeft gemaakt voor een onwettig Nederlands systeem. Dat kan niet, maar goed, De Lijn heeft daar ook meteen op ingegrepen, en men zal daar in de toekomst nog waakzamer voor moeten zijn. Dan is er de ethische dimensie. Daar kan je natuurlijk heel wat bommen over opzetten. Aan mij is gokken niet besteed, aan de meeste mensen niet, denk ik. Ik denk ook te gronde dat het weinig mensen al echt fundamenteel gelukkig heeft gemaakt.

Aan de andere kant is in dit land de federale overheid – het had ook de Vlaamse kunnen zijn – wel de grootste organisator van het gokken. Met name de Nationale Loterij is een federale instelling, vandaag geleid door Jannie Haek, in een vorig leven nog sp.a- cabinetard. Dus, verander de wereld, begin bij uzelf. Als je dat echter helemaal verbiedt, dan vrees ik dat mensen illegale circuits gaan opzoeken, en dan denk ik dat we verder van huis zijn dan vandaag. *(Opmerkingen bij sp.a)*

Minister Ben Weyts: Er worden inderdaad twee zaken dooreengehaspeld. Er was het incident met betrekking tot de adverteerder die niet beschikte over een vergunning. Die advertenties waren illegaal en zijn verwijderd, punt aan de lijn. Wat de rest betreft, is er echter toch enige hypocrisie, vind ik. Legale gokbedrijven mogen ook legaal reclame maken. Iedereen mag daar reclame voor maken, maar De Lijn niet. Dat vind ik toch wel een tikje hypocriet. Heb dus de moed van uw overtuiging en ga inderdaad voor een volledig verbod op die reclame.

In dit parlement zegt men dat De Lijn dezelfde performantie aan de dag moet leggen als private bedrijven, maar die valt dan wel onder regels die anders zijn dan die voor diezelfde private bedrijven. Dus, van twee zaken één: ga gewoon resoluut voor een verbod op die reclame, en zoek daar dan misschien ook een draagvlak voor, en/of zelfs gewoon voor een verbod op die gokbedrijven.

Jan Bertels (sp.a): Minister, mevrouw De Ridder, de illegale reclame is pas teruggetrokken na een activiteit van een alerte burger en de Kansspelcommissie. Ik verwacht van een overheidsbedrijf dat het maatschappelijk verantwoord onderneemt. Bij maatschappelijk verantwoord ondernemen door een overheidsbedrijf

mogen de standaarden hoger, en moet men niet wachten op een alerte burger die zegt dat men iets verkeerd doet, dat men een illegale activiteit doet.

Minister, wat de daad bij het woord voegen betreft, samen met mevrouw Segers hebben we een voorstel ingediend met betrekking tot het verbieden van commerciële reclame voor kansspelen.

Ik daag u uit, minister, om dat voorstel mee goed te keuren. Alle collega's in het Vlaams Parlement kunnen dat mee goedkeuren. Ik wil zien of u de daad bij het woord voegt. Ja, wij gaan voor onze overtuiging, ik hoop u ook. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Mijnheer Keulen, u haalt aan dat dit een breder maatschappelijk probleem is en dat de overheid daarin ook een verantwoordelijk heeft. Helemaal mee eens.

Ik heb de openbare omroep daarover al op de vingers getikt. We voeren dat debat in de commissies. Ik heb zelf ook gevraagd om het debat over de Nationale Loterij te openen. Niet zodat u er zich kunt achter verschuilen door te zeggen dat we eerst dát debat moeten voeren, maar om simultaan maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen. U zegt dat u ervan overtuigd bent dat de meeste Belgen zich daar niet aan bezondigen of niet aan gokken doen. 64 procent van de Belgen gokt al eens een keer. Hoe meer reclame, hoe meer problematisch gokgedrag.

Om dan als overheid te zeggen – en ik vind dit hallucinant, mevrouw De Ridder, als het over intellectuele eerlijkheid gaat – dat we van De Lijn wel verwachten dat het een performant bedrijf is, maar dat het oneerlijk is dat we daarnaast ook verwachten dat het geen reclame mag maken voor gokken. Ja, ik verwacht dat u als overheid van De Lijn een performant bedrijf maakt en niet dat u daarvoor inkomsten moet gaan halen bij gokbedrijven die de miserie van mensen vergroten. Tegelijkertijd zegt u dan tegen minister Vandeurzen dat we het budget moeten optrekken om er net voor te zorgen dat die mensen worden geholpen.

Voer een consequent beleid dat de burger beschermt en een performant openbaar vervoer geeft, zonder daarbij het verlengstuk te zijn van een gokindustrie die op dit moment over-gesubsidieerd én onder-gereguleerd is. *(Applaus bij de oppositie)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Joris Vandenbroucke aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over onzekerheid inzake goede alternatieven voor de auto

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Een op de zes pendelaars gelooft niet dat als je verschillende vervoerswijzen met elkaar combineert, bijvoorbeeld de wagen, de trein, de deelfiets, dat een beter alternatief is dan met de auto in de file te gaan staan. Daardoor blijven zeven op de tien pendelaars hardnekkig voor de auto kiezen om naar hun werk te gaan, eventueel met een verkeersapp waarmee ze door woonkernen en dorpen rijden, zigzaggend om toch maar vooruit te raken. Sinds vandaag weten we dat de stiptheid van de treinen even slecht is als die van de bussen van De Lijn. De helft komt niet op tijd.

Dat zijn vier weinig hoopgevende nieuwsfeiten die ik tijdens de afgelopen dagen heb gesprokkeld en die eigenlijk aantonen dat we qua mobiliteit in Vlaanderen echt wel in een doodlopende straat zijn terechtgekomen.

De files nemen meer dan ooit toe. De mensen zien geen alternatief om de wagen aan de kant te laten staan waardoor die files alsmáar blijven toenemen. Een doodlopende straat.

Daarom is mijn vraag heel eenvoudig. Ziet u vandaag wél aanwijzingen dat uw beleidskeuzes tot een ommezwaai kunnen leiden waarbij mensen meer gebruik maken van de alternatieven voor de wagen en minder van de wagen zelf?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Vandenbroucke, Rome is niet in een dag gebouwd. Dat weten we. Maar als u de vraag stelt naar investeringen in de weg en in de alternatieven voor de wagen, dan kunnen we met deze Vlaamse Regering toch een aardig palmares voorleggen. Als ik het vergelijk met de vorige regering die ongeveer 7,3 miljard euro heeft geïnvesteerd in mobiliteit en openbare werken, dan komt deze regering op bijna 10 miljard euro. Daarbij zijn alle vervoersmodi en investeringen in alle vervoersmodi serieus gestegen. In totaal gaat het over een stijging van ongeveer 35 procent, voor investeringen in alternatieve vervoersmodi hebben we nog veel meer gedaan. De investering in het openbaar vervoer is met 40 procent gestegen. In 2014 zijn we begonnen met 89 miljoen euro te investeren in fietsinfrastructuur. Ik had beloofd dat we in 2018 110 miljoen euro moesten halen. Wel, we hebben afgeklopt op 138 miljoen euro. Dat is een stijging met 55 procent.

U hebt gelijk, alles kan beter. We zullen meer moeten doen, we zullen nog meer moeten investeren. Ik vind dat de volgende Vlaamse Regering de lat moet leggen op minstens 300 miljoen euro als het over investeringen in fietsinfrastructuur gaat. Evenzeer zullen we meer moeten investeren in extra weginfrastructuur en in andere alternatieven voor de wagen. Voor mij, voor mijn partij en voor vele collega's is het wel een en-enverhaal. Niet, zoals u zegt, dat je niet meer mag investeren in extra weginfrastructuur, maar enkel nog in alternatieven voor de wagen.

U zegt dat wanneer enkel nog wordt geïnvesteerd in alternatieven voor de wagen, mensen uiteindelijk wel voor die alternatieven zullen kiezen. Dat zal wel natuurlijk, wanneer men de infrastructuur zo laat verkommeren en teloorgaan en ook niet zorgt voor extra capaciteit, zal men wel moeten kiezen voor de alternatieven. En dat komt erop neer dat u mensen uit hun wagen ranselt en hen koeioneert om hen zo naar de alternatieven te drijven.

Wij staan voor een en-envisie waarbij we investeren in alternatieven voor de wagen maar evengoed in de weginfrastructuur. Dat is onze visie en wij denken dat we zo vooruit kunnen gaan.

Joris Vandenbroucke (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik betwist niet dat u tijdens deze legislatuur meer hebt geïnvesteerd. En wanneer u meer hebt geïnvesteerd in openbaar vervoer en fietspaden, heb ik dat altijd toegejuicht. Dat kunnen de collega's van de meerderheid en de oppositie getuigen. Ik vraag echter naar de resultaten van die investeringen. En als ik dan kijk naar de cijfers van uw eigen studiewerk, van uw eigen diensten, dan zie ik bijvoorbeeld dat het aandeel van bus en tram in het woon-werkverkeer historisch laag is geworden deze regeerperiode. Dan zie ik dat bijvoorbeeld het aandeel van de fiets in het woon-werkverkeer vandaag lager ligt dan aan het begin van de regeerperiode. Dan zie ik dat het aandeel van de auto in het woon-werkverkeer met 70 procent nog altijd even hoog ligt als tien jaar geleden.

U hebt inderdaad meer geld uitgegeven dan al uw andere voorgangers maar ik zie geen resultaten. Wij blijven stilstaan, ik zie geen mensen die meer kiezen voor de alternatieven omdat ze die gewoon niet zien. En daarom is mijn vraag: hoe u verklaart dat we, ondanks al die extra investeringen, op geen enkel vlak

ook maar enige vooruitgang zien in die broodnodige omslag naar duurzame mobiliteit. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

Dirk de Kort (CD&V): Minister, op het vlak van files zijn we er de voorbije periode effectief niet op vooruitgegaan. Er is een zelfs stijging met 54 procent. Het is dan ook absoluut noodzakelijk dat er aan die alternatieven zoals openbaar vervoer en fiets wordt gewerkt. We zullen de kans krijgen om tijdens de volgende commissievergaderingen verder van gedachten te wisselen over het ontwerp van decreet betreffende taxivervoer en over het ontwerp van decreet inzake basisbereikbaarheid. Minister, ik ben benieuwd om van u te horen hoe op het platteland meer initiatieven kunnen worden genomen voor de toekomst om de lokale besturen te ondersteunen voor vervoer op maat. Ik hoop dat het antwoord hier niet is dat alles wordt verwacht van enkel de lokale besturen en dat de Vlaamse overheid daadwerkelijk bijkomende initiatieven zal nemen.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Wanneer het gaat over mobiliteit, dan is dat een en-enbeleid en moeten we ons niet opsluiten in ideologisch geïnspireerde slogans. Het gaat hier over een vraaggestuurd openbaar vervoer, over spitsstroken en het aanleggen van de missing links, maar ook – en daar moeten we absoluut een lans voor breken – over deelmobiliteit. Rijk worden door te delen bestaat in de mobiliteit. De Nederlandse staatssecretaris heeft de aanbieders van deel-fietsen samengebracht op te komen tot één operabel systeem. Minister, ik denk dat het promoten van deelmobiliteit ook een van die hefboomen is om iets te doen aan de verkeersleefbaarheid en aan de bestrijding van de files.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Ik denk dat iedereen het erover eens is dat we moeten investeren in die veilige en vlotte weginfrastructuur, in een goed en performant openbaar vervoer en in de fietsinfrastructuur. Dat wordt breed gedragen.

Mijnheer Vandenbroucke, u hebt een aantal cijfers genoemd maar er zijn ook andere cijfers die aantonen dat meer mensen sporadisch het openbaar vervoer gebruiken en dat er meer fietsers zijn. In plaats van te goochelen met cijfers, is het beter allemaal hetzelfde doel na te streven, en dat is ook wat veel steden en gemeenten de volgende jaren zullen doen, namelijk ervoor zorgen dat meer mensen de fiets nemen.

Minister, ik hoor u graag de lat hoog leggen voor de volgende regering. U zegt dat er vandaag 138 miljoen euro wordt geïnvesteerd in fietsinfrastructuur maar dat u die lat op 300 miljoen euro wilt leggen. Ik ben daar absoluut pleitbezorger van. Minister, waar legt u met die 300 miljoen euro de grote prioriteiten in Vlaanderen? Wat wilt u daarmee extra aanpakken in vergelijking met vandaag?

Minister Ben Weyts: Mijnheer Vandenbroucke, als ik vergelijk met de socialistische ministers van Mobiliteit, zie ik dat ze niet alleen veel minder hebben geïnvesteerd, maar dat ze vooral veel minder hebben gerealiseerd.

U zegt dat u een supporter bent van de fietser en van het openbaar vervoer, maar dat u geen positieve elementen ziet. Wel, dan bent u me er wel eentje als supporter. Een goede supporter zou toch alle positieve elementen kunnen onderkennen van de ploeg die hij zo sterk ondersteunt? Dan zou hij zien dat er meer wordt gefietst, dat er meer mensen het openbaar vervoer gebruiken, dat er meer aanbod is inzake openbaar vervoer. Maar u blijft het riedeltje en de leugen herhalen, ook in uw communicatie.

U zegt dat het aanbod van het openbaar vervoer gedaald is. Neen, het aanbod van het openbaar vervoer is gestegen. Het is van 2014 tot 2017 met 4 procent gestegen. Daarbovenop hebben we eind vorig jaar nog eens 9 miljoen euro uitgetrokken voor het extra aanbod waar de vraag het hoogst is. Daarin hebben we nog eens extra geïnvesteerd. Er zijn dus bijkomende impulsen. En wat betreft de fiets is er 55 procent bij gekomen. Maar ik ben het volledig met u eens dat we nog meer zullen moeten investeren. Ik heb minstens 300 miljoen euro voor ogen voor een volgende Vlaamse Regering. We zullen dat prioritair moeten investeren in veilige schoolomgevingen en in ons fietssnelwegennetwerk. We hebben vandaag samen met de provincies een fietssnelwegennetwerk uitgetekend van maar liefst 2650 kilometer. Daarvan moet nog 20 procent worden gerealiseerd, dat is ongeveer 580 kilometer. Dat moet de ambitie zijn van een volgende Vlaamse Regering, die daarvoor niet alleen extra middelen – die kritiek was correct – maar ook extra capaciteit, extra mensen, zal moeten aantrekken.

Naast het extra investeren moeten we ervoor zorgen dat de fietsvergoeding tot stand komt, dat dat niet langer een gunst is maar een recht. Dat recht moet voor iedereen gelijk zijn. Het mag niet zijn zoals vandaag: de ene werkgever geeft het wel en de andere niet; de ene werkgever geeft, zoals in het onderwijs, 15 cent, en de andere werkgever 21 cent, en nog een andere 23 cent. Neen, het moet voor iedereen gelijk zijn: minstens 23 cent en als het even kan nog meer.

Dat zijn onze ambities voor een volgende regering. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Minister en partijgenoten van de minister, jullie blijven natuurlijk zwaaien met de vele miljoenen euro die zijn geïnvesteerd. Nogmaals, ik betwist dat niet. Maar als je geld uitgeeft, doe het dan met visie en maak een duidelijke keuze, een keuze die de mensen helpt te overtuigen om meer te kiezen voor het alternatief. Dat gebeurt vandaag niet.

De verklaring is heel eenvoudig. Wat heeft de Vlaming heel concreet ondervonden van uw keuzes? De prijs van de bus en de tram is omhooggeschoten, de stiptheid is omlaaggegaan, en ondertussen hebt u vele tientallen miljoenen euro die u had kunnen investeren in meer en beter openbaar vervoer en in meer fietspaden, geïnvesteerd in extra spitsstroken, om nog meer auto's door de file te jagen, terwijl we precies het omgekeerde nodig hebben. (*Applaus bij sp.a en Groen*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Peter Persyn aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vermissing van bejaarde Vlamingen met dementie in Vlaamse woonzorgcentra

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Minister, collega's, begin deze week werden we opgeschrikt door berichten in de media over personen met dementie die vermist waren geraakt. Gelukkig zijn ze tijdig teruggevonden. Door de vrieskou vertoonden ze al ernstige onderkoelingsverschijnselen. Naar verluidt zijn ze ondertussen buiten levensgevaar.

Gisteren bleek uit cijfers, door Alain Remue ter beschikking gesteld, dat de Cel Vermiste Personen vorig jaar niet minder dan 91 dossiers behandelde van verontrustende vermissingen of verdwijningen van risicopersonen met dementie. Dat zijn er bijna 2 per week. Van die 91 zijn er 86 personen tijdig teruggevonden. Zij leefden nog. 5 waren al overleden.

Dat gaat alleen nog maar over de verdwijningen die als verontrustend worden opgegeven. Daarnaast zijn er nog tal van korte verdwijningen die binnen een aantal uur opgelost worden.

Het aantal personen met dementie in Vlaanderen wordt momenteel op 132.000 geschat. In 2035 zou het, naar verluidt, om een kleine 200.000 mensen gaan, een stijging van 40 procent. Vandaar heb ik de volgende vraag, minister. Er zijn al maatregelen genomen, maar welke maatregelen kunt u nog extra nemen om te vermijden dat mensen met dementie niet alleen uit woonzorgcentra, maar ook uit een thuissituatie, langdurig vermist raken.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, u maakt de juiste analyse. De uitdaging hoe we in onze samenleving omgaan met personen die getroffen worden door dementie, een fenomeen dat er de volgende jaren uiteraard niet minder op zal worden, is een heel belangrijke maatschappelijke uitdaging. De Vlaamse overheid heeft de laatste jaren al heel wat geïnvesteerd om onze samenleving dementievriendelijk te maken. Ik durf zelfs zeggen dat we daarin op het internationale forum best wel tot de toplanden behoren, maar de waarheid gebiedt natuurlijk ook wel te zeggen dat het bijna onmogelijk is om uit te sluiten dat mensen met dementie verdwalen. Het gaat om mensen in een thuissituatie, in een woonzorgcentrum of een ziekenhuis. Eigen aan dementie is dat er een desoriëntatie in tijd en ruimte plaatsvindt en dat maakt het natuurlijk ook heel moeilijk.

Natuurlijk moeten we proberen dat risico zo klein mogelijk te maken. Het enige goede antwoord is ook vanuit de hulp- en zorgverlening met de juiste competenties aan de slag te gaan. Dat betekent dat we, als het gaat over risico op dwaalgedrag, een goede risicotaxatie moeten maken, goed moeten begrijpen welke risico's er bij een concrete dementerende zijn en dan moeten kijken hoe je eigenlijk kan voorkomen en proberen te verhinderen dat mensen verdwalen. Dat moet gebeuren met groot respect voor hun integriteit en menswaardigheid. Dat is meteen ook de afweging die we voortdurend moeten maken, tussen autonomie aan de ene kant en veiligheid en beveiliging aan de andere kant. Dat weet u als arts uiteraard beter dan wie dan ook.

Onze ervaring is toch – en dat is wat onder andere in de vorming wordt meegegeven – dat je dat toch heel concreet moet zien ten opzichte van elke persoon met dementie. Er zijn mensen die absoluut nood hebben aan bewegen. Dan moet je kijken of dat kan onder begeleiding van oppas. Er zijn mensen die zich nog vrij autonoom kunnen verplaatsen, maar bij wie een trackingsysteem misschien verantwoord is. Dat zijn verschillende formules en dat moet in concreto afgewogen worden.

Wij denken ook dat er veel kan gebeuren door een goede voorbereiding, waardoor er snel en adequaat opgetreden kan worden, wanneer iemand vermist raakt. In samenwerking met de Cel Vermiste Personen hebben we daarom ook een soort vermissingsfiche gemaakt, een document dat mantelzorgers, mensen in de thuiszorg en mensen in woonzorgcentra met de mantelzorg en familie kunnen invullen en waardoor een aantal gegevens op voorhand goed beschikbaar zijn. Op het moment van een mogelijke verdwijning, kan men dan vrij snel iedereen mobiliseren met de juiste informatie.

We voelen aan dat dat een document is dat de ene mantelzorger snel bereid is in te vullen, omdat daarmee een stukje last van de schouders valt en omdat mantelzorgers er dan van overtuigd zijn dat ze al het nodige gedaan hebben en niet persoonlijk verantwoordelijk zijn om op elk moment van de dag beschikbaar te zijn of toezicht te houden.

Voor anderen is dat document moeilijker en voelt het aan als een proces. We trachten toch onze zorgverleners te sensibiliseren om na te gaan of ze er met een goede voorbereiding niet voor kunnen zorgen dat ze maximaal en snel kunnen interveniëren, als er zich zoiets voordoet.

We hebben daaromtrent ook duidelijke acties opgenomen in ons geactualiseerd dementieplan. Samen met de Cel Vermiste Personen hebben we een protocol opgemaakt dat aan lokale politiediensten en mensen in de voorzieningen een kader geeft om ook lokaal maatschappelijke netwerken uit te bouwen die ingezet kunnen worden, als er inderdaad iemand vermist blijkt te zijn.

Dat is vrij succesvol. Er zijn studiedagen over geweest, er is een handleiding, een draaiboek voor gemaakt, en er wordt in de opleiding van de politiemensen voldoende aandacht aan gegeven omdat het een fenomeen is waarop we ons moeten organiseren.

De afstemming met de Cel Vermiste Personen is goed georganiseerd. We zijn ervan overtuigd dat dit een van de goede methodes is: zorgen dat iedereen aan dat thema voldoende aandacht biedt.

Hierbeneden in De Schelp is nog niet zo lang geleden ons referentiekader voor kwaliteitsvolle zorg voor personen met dementie voorgesteld. Daarin zijn bladzijden besteed aan vermissingsrisico's. Daar wordt concreet aangegeven hoe je dat kunt voorkomen, dan wel hoe je je het best voorbereidt om snel te kunnen reageren.

Als er aan de Vlaamse overheid, aan het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) investeringssteun wordt gevraagd voor de bouw van voorzieningen, inzonderheid de woonzorgcentra, dan wordt er uiteraard gekeken of alles wat aanwezig moet zijn als je in je voorziening ook personen met dementie verzorgt en je dat risico wilt vermijden – ramen die niet volledig opengaan, codes en sleutels die kunnen worden gebruikt om te zorgen dat deuren niet open kunnen –, daar ook is. Enkele woonzorgcentra maken ook gebruik van alarmsystemen. Ook daarvoor bestaat ondertussen het nodige kader om dat op een ethisch verantwoorde manier te doen.

Kortom, in Vlaanderen is voor personen met dementie op het vlak van voorkomen van het risico op vermissing en het snelle optreden indien zich dat voordoet, al heel wat geoperationaliseerd. Natuurlijk moet je elke keer opnieuw zorgen dat dat thema hoog op de agenda blijft staan. Niet alleen de vermissingsrisico's zijn binnen het zoeken naar een dementievriendelijke samenleving aan de orde, maar het zal natuurlijk wel een specifiek aandachtspunt blijven.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Minister, ik ben blij met de extra aandacht. Het zijn ongelukkige voorvallen, maar de aandacht is heel belangrijk. Collega Godderis heeft in de vorige legislatuur een gelijkaardige vraag gesteld. Er is zeker grote vooruitgang. Het expertisecentrum heeft samen met de Cel Vermiste Personen en de politiediensten een instrumentarium ontwikkeld. Het is een handige, handzame fiche die nog meer moet worden verbreid. Ik heb zopas een eenvoudige wearable laten omgespen met een gps-tracker. Dat kost 30 à 40 euro in de handel. Ik neem aan dat woonzorgcentra daar beter een gestructureerd beleid rond voeren, maar laat ons toch de moderne technologie daarvoor inzetten.

Minister, de sensibilisering loopt goed, maar toch zie je dat er nog altijd personen met dementie door de mazen van het net glijpen. U zet erg sterk in op een sociaal lokaal beleid. We hebben net het nieuwe Woonzorgdecreet besproken. Zou het geen extra bijdrage kunnen leveren om nu een omzendbrief naar alle lokale

besturen te sturen vanuit uw autoriteit, eventueel vanuit het agentschap, om extra te sensibiliseren, om de politiekorpsen ook bij de les te houden en om het hele lokale sociale beleid op af te stemmen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het is natuurlijk geen nieuw fenomeen. Dit gebeurt wekelijks en zelfs in de beste woonzorgcentra. Een menselijke fout is snel gemaakt. Preventie is daarin heel belangrijk, alsook infrastructurele mogelijkheden. We moeten opletten met vrijheidsbeperkende maatregelen, we moeten geen mensen opsluiten en fixeren. Dat is absoluut niet de bedoeling. We moeten gewoon een veilige omgeving creëren.

Dat we dit soort zaken ooit compleet uit de wereld zullen helpen, is natuurlijk een illusie. Een goede samenwerking met de Cel Vermiste Personen, als ze daar een protocol voor hebben, is alleszins een zeer goede zaak.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): We kunnen zeggen dat we in Vlaanderen al een heel proces hebben gelopen. Het Expertisecentrum Dementie en het referentiekader kwaliteitsvolle zorg voor personen met een dementie, zijn stappen voorwaarts.

We zijn op weg naar de creatie van een dementievriendelijke samenleving, zoals minister Vandeurzen het heeft genoemd. Ik zeg heel bewust dat we ernaar op weg zijn. We moeten daar nog elke dag aan werken, want de voorvallen waarover we afgelopen week hebben kunnen lezen, kun je niet uitsluiten. We moeten proberen om daar lessen uit te trekken, zowel bij de woonzorgcentra als bij de inspectie, die moet optreden als er mistoestanden zijn. In het kader van de sensibilisering is het belangrijk om lessen te trekken uit de voorvallen die gebeuren.

Daar verschil ik van mening met de heer Persyn: het lijkt me niet zo zeer noodzakelijk dat we een nieuwe omzendbrief moeten schrijven, want de politiediensten kennen het protocol wel. We moeten wel blijven inzetten op het promoten van dementievriendelijke gemeenten. Daarvoor bestaat een kader, en misschien moeten we dat kader wat verder uitbouwen in Vlaanderen, zodat er meer dementievriendelijke gemeenten kunnen komen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik wil u vragen om niet enkel te zoeken naar hoe we ramen kunnen afsluiten of hoe we trackingsystemen kunnen opzetten. We moeten wel kijken hoe we warme, menselijke zorg kunnen geven aan mensen met dementie.

Ik wil een anekdote vertellen. Ik las deze week de blog van een ondernemer die samen met de woonzorgcentra een app had ontwikkeld om te kijken hoe je de levensverhalen van mensen kunt bijhouden. Zo kunnen het personeel en de mensen die met hen omgaan hun levensgeschiedenis kennen. Iedereen was enthousiast, maar na een paar maand blijkt dat het niet wordt gebruikt. De ondernemer komt terug en vraagt waarom het niet gebruikt wordt. Was het geen goed product? Toch wel, maar ze hebben gewoon de tijd niet om de app in te vullen.

En dat is de realiteit. Als we willen dat er menselijke zorg is, en dat we dicht bij de mensen kunnen zitten, dan hebben we tijd nodig. We zien hetzelfde verhaal bij Huis Perrekes. Dat is een prachtig initiatief dat op een heel kleine schaal werkt met mensen met dementie, die in een huiselijke en warme setting opgevangen worden. Mijn vraag is om meer te investeren in die projecten, om te zorgen dat we mensen goed omkaderen, en dat we de mens achter de dementie blijven zien.

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Griet Coppé (CD&V): De collega's hebben intussen al heel veel gezegd. Ik wil enkel nog zeggen dat, op politiek niveau, alles in het werk gesteld werd om stappen vooruit te zetten. Mijn collega heeft het ook gezegd: er werd een protocol afgesloten enzovoort.

We hebben natuurlijk bijzonder sneeuwweer gehad deze week, maar deze week zag ik via sociale media een oproep voorbijkomen – iedereen die op sociale media zit kan die oproep gelezen hebben – die zegt: 'Zie je mensen op de dool? Sla alarm, spreek hen aan.' Ook deze nieuwe manieren, deze nieuwe technologieën kunnen een hulp zijn. Want er is de tijd die we niet hebben, en waarin de vermaatschappelijking natuurlijk zijn werk moet doen. Ook de familie kan belangrijke hulp bieden.

De minister heeft het net gezegd: de actie 'Vergeet dementie, onthoud mens', die internationaal heel veel weerklank heeft, kan nu natuurlijk verder uitgerold worden op allerlei kleine manieren. Die kunnen toch wel het verschil maken om niet alleen veel minder, maar zo weinig mogelijk vermiste personen te hebben.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Veel van wat hier gezegd is, kan ik alleen maar onderschrijven. Mevrouw Van den Brandt, u moet mij er niet van overtuigen dat wij nog fors moeten investeren in meer personeel in onze woonzorgcentra, in functie van stijgende zorgzwaarte. Maar dat is natuurlijk ook geen excuus om te zeggen dat er nu niets mogelijk zou zijn.

We hebben heel wat goede, inspirerende voorbeelden – u hebt er trouwens ook naar verwezen – waar de overheid, indien nodig, de regelluwte mee helpt te organiseren, om die innoverende zorgconcepten kansen te geven. Ik geloof heel sterk dat we in Vlaanderen op dat vlak heel sterke modellen hebben voor residentiële ouderenzorg en voor voorzieningen die uitdrukkelijk kiezen om ook zeer sterk in te zetten op goede zorg voor personen met dementie.

Ik zie geen tegenstelling tussen de suggestie van de heer Bertels en die van de heer Persyn. Het concept van de dementievriendelijke gemeente is absoluut een goed concept. Het mobiliseert, en het daagt de gemeenten ook uit om 360 graden rond te kijken, en te zien wat er rond deze thematiek kan gebeuren. Het gaat dan ook over het afstemmen van de acties die gebeuren wanneer iemand vermist is.

Ik ben absoluut een voorstander van dat concept, en ik zie dat veel organisaties en ook lokale besturen dat onderschrijven. Ik hoop uiteraard dat we de aandacht daarop kunnen blijven vestigen, en dat we het aantal bondgenoten nog stelselmatig kunnen uitbreiden.

Mijnheer Persyn, u hebt verwezen naar nieuwe technologieën. Je moet daarvoor uiteraard steeds een ethisch referentiekader hebben en de afweging maken. Het gaat over integriteit, privacy, menswaardigheid. Het gaat over de verhouding tussen autonomie en veiligheid, beveiliging.

Maar ik deel wél de mening dat de nieuwe mogelijkheden daarvoor beleidsmatig ruimte moeten krijgen. Het nieuwe Woonzorgdecreet, dat we hopelijk binnenkort in de plenaire vergadering zullen goedkeuren, zal toelaten dat we de alarm-systemen niet beperken tot het klassieke systeem, maar dat daarin veel meer innovatie mogelijk is. Ik ben er absoluut van overtuigd dat we de mensen op het terrein de kans moeten geven, vanuit een goede visie op wat kwaliteitsvolle zorg is, om daarvan de opportuniteiten te benutten.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Collega's, ik dank u voor uw inbreng. Minister, ik dank u voor uw extra antwoorden.

Collega's, we zijn allemaal voorstander en voorvechter van warme zorg. Maar ik heb het even nagekeken: in de twee gevallen van deze week schortte het niet aan de omkadering. Er ligt inderdaad een heel instrumentarium voor. Mijn pleidooi was niet alleen gericht aan de politiediensten, die vaak reeds bij de les zijn, maar heel breed: aan hulpverleners, mantelzorgers en ook aan middenstanders, loketbedienden enzovoort.

Ik verwijs naar de ervaring van collega Van Quickenborne. Hij was verleden jaar twee dagen op zoek naar zijn oude vader. Hij spreekt van 'leeftijdsvriendelijke' gemeenten, dus niet alleen dementievriendelijk, maar met aandacht voor elke medeburger, van jong tot oud.

Minister, kunt u inzetten op die verschillende zaken? Kunt u het instrumentarium nog meer verbreiden en de nieuwe technologie gebruiken? Als ik u was, zou ik die omzendbrief toch maar versturen. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het recordpeil aan buitenlandse investeringen in Vlaanderen

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, collega's, wij hebben vandaag alle reden om gelukkig te zijn, bijzonder gelukkig. Niet alleen omdat er vanmorgen een fantastisch sneeuwlandschap was, maar vooral ook vanwege de aankondiging van onze minister-president. In dit huis mogen we daar toch wel even bij stilstaan: er is een recordaantal buitenlandse investeringen in Vlaanderen.

Dat record is er op drie niveaus. Ten eerste, in euro's. 4,24 miljard euro, nooit eerder ging zoveel geld in investeringen naar Vlaanderen. Ten tweede, in aantal investeringen. 234 investeringsprojecten, nog nooit waren er zoveel in aantal. Ten derde, in soort. Het gaat voornamelijk om greenfields: om investeringen, projecten die vanaf nul beginnen.

Collega's, dat vertaalt zich in ongeveer 5400 nieuwe jobs die in Vlaanderen zullen worden bij gecreëerd dankzij dat type nieuwe investeringen. Dat betekent dat men vanuit het buitenland, vanuit de wereld naar Vlaanderen kijkt en een regio ziet waar er toekomst zit, waar er talent is, waar er infrastructuur is, waar er goede universiteiten zijn, waar er goede spin-offs zijn.

Collega's, dat betekent dat wij hier en u, minister, in het bijzonder, de voorbije viereneenhalf jaar wel degelijk het verschil hebben gemaakt en dat het fameuze groeipad waarnaar we altijd hebben verwezen, ook effectief resulteert in een sterke groei. Ook econoom Stijn Decock geeft aan dat er een heel sterke link is met wat we hier doen.

Minister, wat zijn de succesfactoren geweest om tot zo'n magische aantal investeringen te komen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mijnheer Ronse, de cijfers die de minister-president naar voren heeft gebracht voor 2018, zijn echt fantastisch. U hebt het

investeringsbedrag genoemd: 4,24 miljard euro. Het vorige record wordt daarmee verpulverd. Het vorige record dateerde van 2006 en bedroeg 2,78 miljard euro. De stijging ten aanzien van het vorige record is dus enorm.

2019 is eveneens veelbelovend gestart. Ik was aanwezig bij de aankondiging van een investering van INEOS in de haven van Antwerpen. Alleen al voor die investering is er sprake van 3 miljard euro.

Als je vraagt welke de belangrijke factoren zijn, denk ik dat een eerste belangrijke factor is dat de administratie van minister-president Bourgeois, Flanders Investment & Trade (FIT) in eerste instantie, die investeringen probeert aan te trekken naar Vlaanderen, en dat die op een enorm goede manier samenwerkt met mijn administraties. Ik denk in eerste instantie aan het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), maar ook, als dat nodig is, aan de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) of de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB). We vormen één sterk team om die investeringen aan te trekken.

Ik denk dat alle maatregelen die federaal en op Vlaams niveau genomen zijn om zo onze concurrentiekracht te verbeteren, er ook niet vreemd aan zijn. De taxshift heeft zeker een effect gehad. Doe daarbovenop het doelgroepenbeleid van Vlaanderen. En voor sterk energiegebruikende bedrijven heb je die supercap die zeker ook zijn rol heeft gespeeld. Uiteraard blijft ook het hooggewaardeerd personeel dat hier in Vlaanderen beschikbaar is, een belangrijke troef.

Maar een van de grootste stijgingen rond investeringsprojecten – dat zei de minister-president maandag ook in het interview – is onderzoek en ontwikkeling (O&O). Ik denk dat je daar een paar effecten hebt. Natuurlijk is de 500 miljoen euro extra die in de loop van deze legislatuur is gegaan naar onderzoek en ontwikkeling een goede zaak. Maar ze moet dan ook goed geïnvesteerd worden, en dat hebben we precies gedaan. Ik denk dat ik vandaag echt kan zeggen dat onze onderzoekinstellingen of een aantal daarvan echt wereldbepaald zijn, dat we met ons clusterbeleid, en zeker met de speerpuntclusters, naar een filosofie van open innovatie komen, en dat dat duidelijk innovatie aantrekt, dat dat een soort ecosysteem vormt waarbij bedrijven zien dat als zij in bepaalde sectoren aanwezig willen zijn, ze naar Vlaanderen kunnen komen om daarvan te profiteren.

Samengevat denk ik dat het heel goed is. We hebben het afgelopen jaar ook dossiers gemist, wat bewijst dat we ook naar de toekomst toe zullen moeten blijven inzetten, bijvoorbeeld op die versterking van onze concurrentiepositie, maar ook op de scholing, ook op infrastructuur, en zeker ook het budget van O&O verder laten stijgen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, u hebt er zelf naar verwezen: het clusterbeleid is ook iets waar de econoom Stijn Decock recent naar verwees. Hij zei dat het enorm belangrijk is voor een economie als ze echt investeringen wil aantrekken om die poorten tussen onderwijs, overheid en ondernemen open te stellen. Dat is via dat clusterbeleid op een intelligente manier gebeurd.

Zijn er met dat clusterbeleid de komende jaren nog extra plannen? Worden er daarvoor nog extra inspanningen gedaan? Dat is nog een bijkomende vraag.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Ik denk dat we inderdaad tevreden mogen zijn met de resultaten, maar dat we toch ook alles in het juiste perspectief moeten plaatsen. We zien al enkele jaren een achteruitgang op de Global Competitiveness Index.

Daar zijn we al drie jaar aan het zakken. En de krapte op de arbeidsmarkt en de mobiliteitsproblemen zijn wel heel reëel in Vlaanderen.

Ik denk dat het ook goed is om toch de rol van het federale beleid hierin te kaderen, dus de maatregelen rond fiscaliteit en arbeidskosten. Ik denk dat het heel belangrijk is dat Vlaanderen hier in tandem met de federale overheid zeer goed blijft op inspelen en dit blijft aanpakken. We moeten er misschien ook rekening mee houden dat, als men kijkt naar investeringen in Europa, sommige nu terugschrikken voor het Verenigd Koninkrijk en daarom een plaats in de nabijheid zoeken. De chemiesector heeft in dit geval ook heel zwaar doorgewogen. We moeten dus ook blijven inzetten op die diversifiëring van de investeringen.

Maar de vraag aan de Vlaamse Regering is inderdaad om zich samen met die Federale Regering te blijven inzetten voor een goed 'enabling environment' – iedereen moet daar zijn rol spelen – en ook verder in te zetten op onderzoek en ontwikkeling, zoals u aangaf, minister. Want dat zijn ongetwijfeld ook sleutelfactoren voor nieuwe investeringen.

De voorzitter: Mevrouw Vanwesenbeeck heeft het woord.

Daniëlle Vanwesenbeeck (Open Vld): Collega Ronse, ik was een beetje verrast, want ik dacht dat u toch nog even uw plaat van het confederalisme ging opzetten. Maar misschien komt die nog, of anders is ze al grijs genoeg gedraaid. Maar gelukkig is dat nu nog niet gebeurd.

De cijfers zijn goed, en dat is goed, maar ik denk inderdaad – en ik sluit mij aan bij collega Kennes – dat dat een samenwerking met Vlaanderen is en dat ook het federale zeker zijn werk gedaan heeft. De taxshift is gebeurd, de loonhandicap is gezakt van 15 naar 10 procent. Dat heeft samen met uw werk, minister, ook gemaakt dat die buitenlandse bedrijven naar Vlaanderen gekomen zijn.

Minister, ik weet dat u de nadruk legt op onderzoek en innovatie, en ik dank u daarvoor.

Vlaanderen is een kennisregio. We moeten dat verkopen, en dat is ook gelukt. Bij dezen mijn felicitaties dat dat effectief is gebeurd. Ik denk dat ook Flanders Investment & Trade (FIT) zijn rol heeft gespeeld. Het heeft die buitenlandse bedrijven naar Vlaanderen kunnen trekken. Maar de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) heeft recent een advies uitgebracht, in november 2018, waarin ze zeggen dat er eigenlijk nog ruimte is voor FIT om de Vlaamse bedrijven aan te zetten om meer te gaan exporteren of eventueel vestigingen te openen in het buitenland. Minister, hebt u hierover al overlegd met de minister-president, of gaat u dat doen?

Minister Philippe Muyters: Ik ben heel blij te zien dat iedereen eigenlijk hetzelfde zegt. Ik heb zelf in mijn antwoord ook gezegd dat die taxshift belangrijk was. Collega Kennes, ik heb mijn antwoord afgesloten met te zeggen dat we ook investeringen hebben gemist en dat we in de toekomst moeten blijven inzetten op vier punten. Ten eerste is dat mobiliteit en infrastructuur. Ten tweede is dat onze concurrentiepositie. Wat mij betreft mag er gerust een nieuwe taxcut of taxshift komen. Ik heb ten derde scholing genoemd. De krapte op de arbeidsmarkt is daar een belangrijk aspect in. Ten vierde is er het budget van onderzoek en ontwikkeling waar we echt naar die 3 procentnorm moeten kunnen komen. Ik denk dat we echt allemaal hetzelfde zeggen.

Collega Vanwesenbeeck, ik ben het met u 100 procent eens dat inzetten op export ook heel belangrijk is. Het is iets waar ik samen met de minister-president effectief al over gesproken heb en waarvoor we beiden inspanningen doen. De missies die georganiseerd worden en waar de minister-president bij aanwezig is –

soms ikzelf als zijn vervanger –zijn voor heel wat kmo's een hart onder de riem omdat ze zien dat het vanuit de overheid mee wordt gesteund. Als ik zie wat FIT in het buitenland doet om vooral kmo's te helpen bij het vinden van de juiste contacten en het maken van de juiste afspraken, dan doen ze effectief zeer mooi werk.

Maar het is ook een uitdaging voor elke kmo zelf. Wat mij betreft, volgen we nog iets te veel een olievlekfilosofie, waarbij we starten in Vlaanderen, eerst onder de kerktoren, dan gaan we naar de rest van Vlaanderen, dan kijken we binnen België, dan naar de buurlanden en dan verder. Nu, er zijn producten waar je beter ineens een stap verder gaat. Ik was recent in een meubelbedrijf in de Kempen waar men vrij snel als belangrijkste exportland naar China gaat. Ik vroeg aan de bedrijfsleider waarom dat zo was. Zijn antwoord was: 'Ik kan de zevende zijn in Duitsland of ik kan de tweede zijn in China. Dan weet ik wel wat ik moet kiezen.' Collega Vanwesenbeeck, dat ondernemerschap is heel belangrijk in het geheel. Daar heeft FIT inderdaad een belangrijke rol. Zet als kmo maar eens de stap naar China of naar een land waar we de cultuur niet van kennen.

Collega Ronse, het clusterbeleid heeft een fantastische start gemaakt. Dan richt ik me vooral op de speerpuntclusters. De filosofie daar is dat we echt komen tot open innovatie. Er worden nu projecten gedetecteerd en ingediend rond onderzoek en ontwikkeling. Eerder dan het klassieke recept dat ieder op zich onderzoekt, gaat men samen onderzoeken. Bedrijven doen dat samen met onderzoeksinstellingen maar ook samen met elkaar. Er worden zelfs horizontale verbanden gesmeed tussen de verschillende clusters zodat men echt over het muurtje gaat kijken van een cluster of van een sector en men tot een multidisciplinaire samenstelling van teams komt die aan onderzoek en ontwikkeling doen. Ik ben er zelf erg van overtuigd dat dat de toekomst is. Alle instrumenten zijn klaar. We doorbreken ook de mentaliteit van 'Pour vivre heureux, vivons cachés' en het voor onszelf houden van alles wat we vinden. Op die manier kunnen we echt mee innovatieleider in Europa worden.

Axel Ronse (N-VA): Collega Vanwesenbeeck, laat me eerst toe u te danken. Ik ben blij dat u vraagt waar mijn plaat over het confederalisme is. Ik kan u geruststellen, collega Vanwesenbeeck: ik zal ze zo vaak blijven draaien tot u ze vrolijk met ons meezingt. (*Applaus bij de N-VA*)

En dat zal gebeuren, collega. Het antwoord ligt trouwens bij wat collega Kennes heeft gezegd, namelijk dat we al die investeringen in hun perspectief moeten plaatsen en ook kijken naar het federale beleid. Laat nu net op dat niveau de vakbonden op een dag waarop er nog nooit zoveel geïnvesteerd is geweest in Vlaanderen vanuit het buitenland, dat blokkeren! Een loonnorm die wettelijk en democratisch werd afgesproken! Collega's, dat is problematisch! Daar moeten we gaan naar een ander soort van loonvorming, op sector- en bedrijfsniveau, met opt-outs. Laat ons nu net kijken naar dat federaal niveau waar het voorstel rond degressiviteit van de werkloosheidsuitkering compleet geblokkeerd zit!

Helaas liggen daar nog te veel hefboomen die we, als we ze hier zouden hebben in een confederale staat, collega Vanwesenbeeck, als een serieuze turbo konden gebruiken zodat we nog veel meer investeringen zouden kunnen aantrekken. Collega Vanwesenbeeck, laat ons samen gaan voor dat confederalisme. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Willem-Frederik Schiltz aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het on hold zetten van het proefproject diepe geothermie op de Balmatt-site

ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de tijdelijke stopzetting van de geothermiecentrale in Mol

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Muyters.

De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Collega's, minister, zon, wind en warmte, dat is het gouden drieluk waarop we in Vlaanderen moeten inzetten om de hernieuwbare-energiedoelstellingen te halen. Het zal niet gemakkelijk zijn, maar als we er allemaal in geloven en allemaal het juiste doen, dan zullen we die doelstellingen halen.

Bij energie via wind kunnen we ons iets voorstellen, bij energie via zon ook, maar via warmte is soms wat moeilijker. Tot er in de Mol enkele jaren geleden een geothermische site werd opgestart. Ik was er heel erg verheugd over en het begon ook allemaal erg veelbelovend. De twee eerste boorputten waren zeer succesvol. Er was zelfs sprake van dat we grote delen van Antwerpen en Limburg konden verwarmen via geothermische warmte. U begrijpt dat men in het begin van een project misschien iets te euforisch is, maar het project zag er alleszins heel erg goed uit, maar het was en bleef een proefproject.

Ik was wat ongerust toen mij half oktober berichten bereikten dat men was gestoten op een minder succesvolle toepassing. Men stootte namelijk op een droge toestand op 3 kilometer onder de grond, de zogenaamde 'droge put', wat maakte dat bepaalde dingen niet konden doorgaan. Half december was er een nieuwe situatie, toen was er lichte seismische activiteit.

De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) heeft steeds gezegd dat er weinig aan de hand was. Nu stel ik vast dat VITO zelf zegt, samen met Fluvius, dat ze de activiteit gaan stopzetten. Dat maakt natuurlijk dat het draagvlak een stevige knauw krijgt, want draagvlak is zoals vertrouwen: 'Het komt te voet en gaat te paard'.

Minister, wat nu? Wat moet er gebeuren om de site opnieuw op te starten en om het project opnieuw kansen te geven die het misschien verdient?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, minister, mijn voorganger heeft de situatie geschetst. VITO had inderdaad een veelbelovende nota gemaakt over het potentieel van geothermie, interessant om groene warmte te kunnen gebruiken in het energiesysteem. Diepe geothermie, enkele kilometers onder de grond, is er daar een van.

Bij de derde put liep het blijkbaar mis. Het was niet alleen een droge boring, maar omdat men zocht naar alternatieven om de put dan toch nog te valoriseren via waterinjecties, zijn er bevingen ontstaan. Het zijn kleine bevingen. Aanvankelijk waren ze zeer klein en werd er gezegd dat men pas moest ingrijpen bij 1,5 op de schaal van Richter. Voilà, we hebben prijs, het is 1,5 op de schaal van Richter. Het project wordt dus stilgelegd.

Er is veel geld in het project gestoken. Dat is ook logisch want in innovatie moet je durven te investeren, en het is ook iets waar Vlaanderen goed in is. Maar,

hebben we het fout ingeschat? Is het goed ingeschat? Wat gaan we er nu mee doen? Hoe gaan we verder onderzoeken wat de mogelijkheden zijn? En vooral, zou het niet wenselijk zijn om ervoor te zorgen dat niet alleen VITO hierover waakt en uitvoert?

VITO is de wetenschappelijke instelling die de prospectie en het onderzoek doet, de overheid adviseert en tegelijk ook de site moet exploiteren en rendabel maken. Hebben ze zichzelf niet een beetje rijk gerekend of overschat? Zou het niet wenselijk zijn om een externe regulator erop te laten toezien dat het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) mee aan boord is en dat aardbevingen in de gaten worden gehouden? Met andere woorden, een objectieve partij die in alle transparantie ons en u en de bevolking kan vertellen wat de stand van zaken is.

De voorzitter: Maar wat is nu eigenlijk de vraag? U stelt verschillende vragen. Uw vraag luidt hier: 'Op welke manier wil de minister ervoor zorgen dat de vastgestelde problemen bij het proefproject op de Balmattsite geremedieerd kunnen worden?'

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): En ik doe daarbij een suggestie van antwoord.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Voorzitter, eerst en vooral lijkt het me logisch dat ik deze actuele vragen beantwoord. VITO voert onderzoek uit en ik wil nog eens naar voren brengen wat daarnet al is gezegd. Dat onderzoek gaat steeds gepaard met vallen en opstaan en met mogelijkheden en eventuele mislukkingen. Dat is een onderdeel van onderzoek. Net om die reden besteden we daar als overheid zo veel geld aan. Indien het puur om een exploitatie zou gaan, zou minister Peeters hier kunnen antwoorden. Dan zou het antwoord luiden dat het zus of zo gaat met de exploitatie. In dat geval zou het echter niet om onderzoek gaan, wat hier duidelijk wel het geval is.

Ik wil het even over de drie boringen hebben. Tijdens een boring is water gevonden. De tweede boring heeft niet voldoende water opgeleverd, maar kan wel worden gebruikt om het water terug te sturen. De derde boring heeft ook geen water opgeleverd, maar als we dit internationaal benaderen, blijkt dat gemiddeld een op drie boringen succesvol is. Ik zou dan ook kunnen zeggen dat het resultaat aan de verwachtingen beantwoordt. Er is de beschikbare warmte uit de boring waar wel warm water is gevonden. Dat is nu aan het werk.

Het is zo dat VITO een aantal onderzoeksinstellingen in de buurt effectief verwarmt. Dat blijft voor alle duidelijkheid het geval. Het project is niet afgesloten en we gebruiken wat we kunnen gebruiken. Ik vind dat belangrijk.

Dan is er nog het gegeven van de trillingen. Die trillingen zijn het gevolg van de boringen en van het terugleiden van het water. Die boringen zijn vergund en er zijn normen vooropgesteld. De trillingen vallen binnen de verwachtingen. Ik denk dat het vooral belangrijk is hierover goed te communiceren. De trillingen die er zijn geweest, bleven onder de schadegrens en onder de gevarengrens. Indien iedereen zich aan de vergunningsvoorwaarden houdt, wordt niet verwacht dat dit zal veranderen. Voor mij is het heel belangrijk dat de burger goed wordt geïnformeerd en dat de onrust vanuit een wetenschappelijk perspectief kan worden weggenomen.

Tot slot wil ik nog opmerken dat het effectief om onderzoek en niet om exploitatie gaat. Onderzoek houdt altijd voorspelbare, maar ook heel wat onvoorspelbare zaken in. De communicatie ten aanzien van de omgeving is dan

fundamenteel. De onderzoekers moeten leren uit wat ze hebben gedaan. Ik ben trouwens nog iets vergeten. Er wordt bij die derde boring onderzocht of het zinvol is een zijboring uit te voeren om na te gaan of op die manier water kan worden gevonden. Ze moeten leren uit wat ze hebben gedaan. Op basis daarvan moeten zij en niet wij de randvoorwaarden bekijken. Ze moeten nagaan waar het nog zinvol of succesvol kan zijn om het onderzoek voort te zetten. Ze moeten er door middel van een sterke communicatie met de omgeving voor zorgen dat ze de bevolking kunnen garanderen dat dit op een veilige wijze zal gebeuren.

Mijnheer Schiltz, op uw laatste vraag heb ik geen antwoord voorbereid. U brengt een extra orgaan naar voren, maar het lijkt me niet juist te doen alsof VITO alles in handen heeft. VITO staat in voor de exploitatie omdat het nog om een onderzoek gaat. Indien het resultaat zou zijn dat het onderzoek kan worden afgerond en tot een exploitatie kan worden overgegaan, ben ik het met u eens dat VITO hier niet voor moet zorgen. We moeten dat nu echter niet opsplitsen.

Volgens mij moet de vergunningverlenende overheid ook voor de inspecties zorgen en de naleving van de vergunningsvoorwaarden controleren. Dat is een andere overheid. Dit valt binnen de Vlaamse overheid, maar VITO voert zelf geen controles uit op de vergunning die VITO heeft gekregen. Ik denk dat ik hiermee zelfs de bijkomende vraag heb beantwoord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik dank u voor het antwoord. Het klopt natuurlijk dat het gegeven van een experiment of een innovatief project een zekere onzekerheid inhoudt. Indien minister Peeters hier zou staan, zou ik vragen welke gevolgen dit heeft voor onze doelstellingen inzake hernieuwbare energie, want dat is natuurlijk heel precair. We rekenen volop op die centrale om hiervoor te zorgen. Ik begrijp dat u daar misschien niet meteen op kunt antwoorden en dus zal ik een andere vraag stellen.

Een aantal wijken en het zwembad rekenden in feite op de warmte van die geothermische centrale. Er zijn voorbereidingen getroffen. Zo zou het zwembad geen stookruimte hebben omdat op de aanvoer van de geothermische centrale werd gerekend. Wat zult u doen om de gedane beloften toch na te komen? De overheid kan niet zeggen dat het niet is gelukt en dat iedereen zijn plan maar moet trekken.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, een proefproject of een onderzoek gaat inderdaad met vallen en opstaan. Dat is ook de reden waarom er subsidies aan verleend worden. Anders zou de markt het zelf wel doen. Mijn bezorgdheid is hier wel dat we straks de vinger aan de pols houden en dat we VITO niet eindeloos laten proefboren, om toch maar koste wat het kost tot resultaat te komen. Wat er nu al gebeurd is, kan ons heel veel leren. Ik denk dat nu het moment is gekomen om te bekijken hoe we met die resultaten verder kunnen gaan, maar het is wel van kapitaal belang om die goede communicatie te lanceren en erover te waken dat het geen goednieuwsshow wordt. Er moet op basis van wetenschappelijke, objectieve informatie gecommuniceerd worden met de bevolking. Op die manier kan het draagvlak voor diepe geothermie of voor andere toepassingen van aardwarmte alleen maar stijgen.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Collega's, ik denk dat de uitdaging die voor ons ligt, enorm is. Duizenden studenten en scholieren komen op straat. Er zijn klimaatdoelstellingen. We hebben als Vlaamse overheid inderdaad voor een stuk mee de ambitie getoond om iets te doen met die warmte. Het moet duidelijk zijn dat elke stap in innovatie ook risico's inhoudt. Zoals de minister zegt, werkt de geothermiecentrale. Ze functioneert. De techniek is dus gekend, ook in het buitenland.

Wat hier het probleem is, is dat velen, ook vanuit lokale overheden, gehoopt hadden dat er een spoedige uitrol tot stand had kunnen komen. En die is 'on hold' gezet. Een aantal instanties en waarschijnlijk één woonwijk in Mol zullen wel kunnen worden bediend.

Ik roep op, minister, dat wij alle mogelijke inspanningen blijven leveren om naar die alternatieven te zoeken. Soms zeg ik wel eens plastisch dat het blijkbaar eenvoudiger is om naar Mars te vliegen dan om warmte uit onze bodem te halen. We moeten daarop blijven inzetten, maar ook op de communicatie. Zeker wat die bevingen betreft, kan het niet dat daar alleen via de pers over gecommuniceerd wordt. De instanties moeten worden geïnformeerd, het liefst ook op een objectieve en correcte manier, want anders ondergraven we het draagvlak. En daar is niemand bij gebaat.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit me graag aan bij de woorden van de collega's die aanhaalden dat de uitdagingen immens groot zijn wat betreft energie en klimaat, en dat diepe geothermie daarin wel degelijk ook een rol kan spelen. Ik weet dat er in dezen soms veel gradaties zijn tussen heel euforisch en minder euforisch, maar ik denk dat we het hier allemaal eens zijn dat we de mogelijkheden van diepe geothermie niet mogen loslaten.

Minister, de communicatie naar aanleiding van het feit dat de derde boring minder succesvol was of wat problemen kende – wat inderdaad moet kunnen bij een onderzoek –, zorgde voor wat bezorgdheden op het terrein. Ook ten aanzien van het draagvlak brengt dat extra vragen met zich mee. In die zin wil ik u vragen of u klaarheid kunt brengen over wat er nodig is. De uitrol is 'on hold' gezet. Welke stappen zullen worden gezet om de uitrol en de vooruitgang in die diepe geothermie verder te laten plaatsvinden? Ik had immers niet begrepen dat het hele project zou zijn stopgezet.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Ik wou eerst niet tussenkomen, maar ik merk toch dat hier een zekere spanning bestaat rond deze discussie. Ik zou graag enige duidelijkheid hebben van de minister.

Het is inderdaad normaal, minister, dat als er onderzoek wordt gedaan, als er geëxperimenteerd wordt en er gezocht wordt naar oplossingen – en als het over alternatieve energie gaat, moeten we naar alle oplossingen zoeken – er sommige dingen niet goed aflopen of niet rendabel, niet verstandig of niet bruikbaar blijken te zijn. Alleen merk ik hier een zekere spanning tussen de vrij heldere opvatting van u, die ik in dezen steun, en een aantal andere pleidooien, die eigenlijk vooral vragen dat u gaat blijven investeren in dat project. Het is niet zo dat we te veel middelen hebben om te investeren in hernieuwbare energie. Ik zou het wensen, maar het is niet zo. Ik had toch wel graag geweten of er in uwen hoofde en in dat van de Vlaamse Regering een klaar en duidelijk punt is vastgelegd en gecommuniceerd, waarop men zal zeggen: deze technologie op die locatie onder die omstandigheden werkt niet en we gaan onze middelen besteden aan andere vormen van hernieuwbare alternatieven. Op een zeker ogenblik moeten we die keuze wel eens maken. Ik zou toch wel de geruststelling willen hebben van de Vlaamse Regering dat zij weet wanneer ze die keuze gaat maken.

Minister Philippe Muyters: Sommige tussenkomsten verbazen me wat, omdat ze de indruk geven dat het niet werkt. Het werkt wél. Ik heb het nog gezegd. Het gebouw van VITO zelf wordt verwarmd, dat van een aantal andere onderzoeksinstellingen ook. Ik heb ook gezegd dat we nu moeten evalueren, zoals collega Schiltz ook duidelijk zegt. We moeten bekijken wat we hier nu uit leren, welke

ervaringen we kunnen meenemen en onder welke randvoorwaarden we verder zouden kunnen experimenteren, want we zitten wel nog altijd in een experimenteerfase. Als u vraagt aan mij of ik zal zeggen wanneer ze verder mogen experimenteren, dan zeg ik 'neen, laten we de kosten en baten bekijken ter zake, laten we de efficiëntie bekijken'.

Heeft het zin om verder te doen? Is de ervaring die is opgedaan, voldoende? Als dat zo is, dan is het misschien aan een exploitant om daadwerkelijk voort te doen. Is dat niet het geval, wat missen we nog om het in exploitatie te zetten, als daar kans toe is? Die evaluatie, die jullie ook vragen en waarover ik daarstraks ook heb gezegd dat het nu aan de onderzoekers is om die te doen, is nog niet afgerond, die is nog niet gebeurd. Er waren hoge verwachtingen, en misschien was men wel wat te euforisch na de eerste boring, toen vanaf de eerste boring warm water werd gevonden en de tweede boring dan kon worden gebruikt om het water terug te pompen in de grond. Misschien had men op dat moment het gevoel, met het onderzoek dat tot dan toe was gedaan, dat dit een succesverhaal van hier tot ginder was.

Welke verplichtingen heeft VITO op zich genomen? Ik, als vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering, heb geen verplichtingen op mij genomen inzake het verwarmen van een zwembad en dergelijke meer. Ik wil dus graag nakijken, en zal dat ook doen, welke verplichtingen VITO op zich heeft genomen, maar het is aan VITO om die verplichtingen op een of andere manier ook na te komen. Wellicht staat die onzekerheid ook wel in die overeenkomst. Ik hoop dat, ik ga daarvan uit, want anders zou dat wel een heel rare communicatie zijn geweest vanuit VITO: als je experimenteert, maar al zeker bent van het resultaat, dan noem ik het geen experiment meer. Voor mij is dat aspect van het experimenteren de reden waarom we dat via een onderzoekinstelling zoals VITO doen. Op een bepaald moment moet worden beslist dat we genoeg hebben geëxperimenteerd, dat we genoeg weten, of dat het te duur is om verder te experimenteren.

Collega Rombouts, die analyse moeten we nu maken. We moeten ons nu afvragen wat de volgende stappen zijn. De eerste heb ik vermeld. Bij die derde boring zal men een zijboring doen omdat men verwacht dat er dan nog een kans bestaat dat die derde boring niet verloren is geweest.

Ik ben het eens met iedereen hier die zegt dat we moeten oppassen voor een goednieuwsshow, dat we goed moeten communiceren. Collega Van Dijck, ik denk dat dat essentieel is als je een draagvlak wil houden, en neen, niet via de pers, maar een rechtstreekse communicatie. Ik zal dat zeker ook met VITO opnemen.

Collega Danen, ik kom terug op uw eerste vraag, of we de doelstellingen inzake hernieuwbare energie moeten bijschaven of niet. Het is ook wat vroeg om dat te doen. Het resultaat van deze boring is voorlopig dat het een droge boring is, maar als morgen die zijboring succes heeft, gaan we dan allemaal weer zeggen 'hiep hiep hoera, we hebben geothermie, dat lukt allemaal goed'? Ik wil verder bekijken, met de specialisten, en ik reken mij daar niet bij, op welke manier geothermie iets kan betekenen voor die hernieuwbare energie. Ik denk dat we ter zake het hoe en het wat moeten bekijken.

Collega Rombouts, natuurlijk kan er van een uitrol pas sprake zijn als we genoeg hebben geëxperimenteerd en er iemand wordt gevonden die de exploitatie van die geothermie uitrolt. Het is immers niet VITO dat dat moet doen, want dan is de experimenteerfase afgerond. Ik denk net dat de resultaten die we vandaag hebben, bewijzen dat we daar nog niet aan toe zijn. Het is vandaag dus duidelijk te vroeg voor een uitrol.

Johan Danen (Groen): Ik ben ervan overtuigd dat deze technologie kansen in zich draagt, maar natuurlijk is het van belang dat we de mensen, zeker deze die in de buurt wonen, goed informeren. Er is al een paar keren naar verwezen. Als

er zo artikels in de media komen, dan lijkt het alsof dat zaken zijn die we helemaal niet hadden verwacht en alsof we iets proberen achter te houden, waarbij een journalist daar toevallig op is gestoten. Ik weet dat dat niet zo is, maar daarom moet de communicatie transparant en eenduidig worden gehouden.

Met het draagvlak is het immers zoals met vertrouwen: het komt te voet en het gaat te paard. Dat is niet zomaar een uitspraak. Als er eens een groot incident zou zijn, dan vrees ik dat we de boel kunnen vergeten, en dat zou toch wel echt een gemiste kans zijn voor een technologie die zoveel potentieel in zich draagt.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): U merkt het, minister, het is voor één keer een genuanceerd debat met veel voorstanders en een geloof in innovatie, in experimenten en in het potentieel van groene warmte. Voor de collega nog eventjes zeggen dat onze doelstellingen op groene warmte tout court zijn gericht, en niet alleen op geothermie, wat daar slechts een klein onderdeel van is.

Ik denk dat dat nog wel snor zit. Ik wil wel mijn bezorgdheid uiten dat als onze experimenten betrouwbaar willen zijn, we die analyses moeten afwachten en ervoor moeten zorgen dat die gevalideerd raken. Het is dus niet alleen VITO die alle informatie zou achterhouden. Het feit dat iemand op de website van het Koninklijk Meteorologisch Instituut (KMI) over een 1.5-trilling struikelt, is natuurlijk niet gunstig. We zouden dat zelf proactief in de markt moeten kunnen zetten. We zouden dat zeker hier in het Vlaams Parlement en zeker met de betrokken burgemeester in De Kempen tijdig moeten kunnen bespreken.

We kijken dus uit naar de resultaten en hopen dan ook met u hierover in debat te kunnen gaan.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de groepsaankoop voor elektrische wagens

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Een vaststelling: tegen 2020 had de Vlaamse overheid graag gehad dat 7,5 procent van de wagens elektrisch zou zijn. We zitten op 0,66 procent in 2018. Daarvoor zijn er tot eind november 2018 383 premies aangevraagd, voor een totale waarde van 1.315.000 euro. Het budget was 5 miljoen euro.

Plots lees ik in de krant, en het wordt ook bevestigd op www.samenelektrisch.be, dat een groepsaankoop wordt uitgevoerd door Bobex.be in opdracht van de Vlaamse overheid.

Ik ben even gaan kijken in de beleidsbrief en in de begroting. Op pagina 31 tot 43 vind ik nergens iets terug over budgetten die uitgetrokken zijn voor deze groepsaankoop. Het is voor alle duidelijkheid niet zo dat de Vlaamse overheid morgen honderd wagens op stal neemt en wacht tot iemand er een bestelt en die dan komt ophalen. Het is wel degelijk zo dat er een organisator is aangeduid, Bobex, die op zijn beurt de groepsaankoop in de markt zet.

We kunnen er ook over discussiëren of een groepsaankoop de meest zinvolle oplossing is. Als het over energie gaat, zijn er zelfs al heel veel vragen gesteld door de regulatoren. Bereik je de correcte doelgroep? Heb je inderdaad de interessantste prijs? Als we een stapje verder gaan en we hebben het over technische gebruiksvorwerpen zoals een elektrische wagen, wat doe je dan met garantie? Wat doe je met de vergelijking tussen twee producten? Als we het bijvoorbeeld over warmtepompen hebben, wat doe je dan met de garantie? Wat doe je met de aansluiting? Enzovoort.

Ik was dus heel erg verwonderd toen ik dit las. Eigenlijk is mijn vraag heel eenvoudig: Bobex is de organisator, maar hoe is deze groepsaankoop via de Vlaamse overheid – als ik de media tenminste mag geloven – tot stand gekomen?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Ik wil onmiddellijk even een kleine correctie aanbrengen. U hebt gezegd dat het aantal nieuwe elektrische voertuigen ingeschreven in 2018 op 0,66 procent komt. De cijfers tijdens het laatste kwartaal van 2018 zijn positiever. Dan zitten we op 1,94 procent. Dat wil ik graag even meegeven.

We willen natuurlijk die 7,5 procent halen. Daarom nemen we als overheid talrijke maatregelen. Ik denk aan de zero-emissiepremie, aan een aantal fiscale maatregelen die werden genomen, en ook aan de campagne 'Van Euh naar Aha'. Kortom, we willen al het mogelijke doen om bij mensen de koudwatervrees weg te nemen en om iedereen een boost te geven om toch over te gaan tot de aankoop van elektrische voertuigen.

U vraagt hoe dat specifiek in z'n werk is gegaan en waarom u daar niets van terugvindt in de beleidsbrief. Het is zo dat de administratie in het midden van 2018 beslist heeft om over te gaan tot een groepsaankoop van elektrische voertuigen. Er werd een bestek goedgekeurd om de organisatie daarvan aan een speler op de markt toe te laten. Twee bedrijven hebben een offerte ingediend. De administratie heeft daaruit een bedrijf gerekruteerd, Bobex. Bobex gaat daarbij in eigen naam over tot de groepsaankoop, in opdracht van de Vlaamse overheid.

Bobex heeft twaalf verschillende constructeurs gecontacteerd met de vraag om een offerte in te dienen. Vier constructeurs hebben effectief een offerte ingediend. Die vier zijn dan ook geselecteerd voor de groepsaankoop. Dat is de gang van zaken geweest. Ik hoop dat ik daarmee uw vraag heb beantwoord.

Het is dus niet de overheid die overgaat tot de groepsaankoop maar de firma Bobex in opdracht van de Vlaamse overheid. Zij heeft twaalf verschillende constructeurs gecontacteerd met de vraag om een offerte in te dienen. Vier constructeurs zijn daarop ingegaan en opgenomen in de groepsaankoop. Dat is de manier waarop we te werk zijn gegaan.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord. Wat ik veronderstelde, namelijk dat er een aanbesteding is geweest vanuit de administratie, wat niet onmiddellijk cash geld maar wel mankracht vraagt, vind ik niet terug in de beleidsbrief, zelfs niet in de beleidsbrief die we recent hebben goedgekeurd, en dat vind ik spijtig. Als het dan toch zo belangrijk is, waarom staat het er dan niet in?

Ik stel ook vast dat groepsaankoop nu het ideale middel is om mensen aan te zetten tot het aankopen van elektrische wagens. Nochtans hebben groepsaankopen ook nadelen. Zo zijn we niet zeker over de correcte prijs en zijn we, door het feit dat er een beperking is tot vier modellen, niet zeker of we kleine garagehouders niet intern gaan beconcurreren.

Wanneer we spreken over Clean Power for Transport (CPT) en wanneer we een groepsaankoop elektrische wagens organiseren, waar blijven we dan met onze technologie-neutraliteit?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, de vraag moet niet zozeer zijn hoe dit tot stand is gekomen dan wel of het aan de overheid is om in de plaats van een commerciële sector een groepsaankoop te organiseren.

Mijnheer Gryffroy, het is traditie dat de minister van Energie bij het begin van het Autosalon met een of andere stunt komt. Dat is ook deze keer gebeurd. Minister, u hebt ongetwijfeld ook gelezen en gehoord dat alle actoren die betrokken zijn bij deze sector, in het bijzonder Febiac, zeggen dat noch de markt, noch de consument, noch de constructeur klaar is voor de elektrische wagen en het doel dat voorop wordt gesteld. Men verwijt de overheid dat er geen langetermijnvisie is. Vijftien jaar geleden werden nog premies toegekend voor dieselwagens, nu worden dieselrijders fiscaal bestraft en wil men vooral inzetten op elektrische wagens terwijl niemand daar klaar voor is.

Tot slot moet u ook even naar de kostprijs kijken van die elektrische wagens. Ik denk niet dat Jan Modaal in staat is om een dergelijke wagen te kopen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister Peeters, ik moet u feliciteren: u bent een echte liberaal. Twee weken geleden hebt u de eed afgelegd als minister en u hebt nu al een flexi-job. Carrosserie Peeters is geopend.

Het verkopen van elektrische wagens is inderdaad een gedurfde zet als minister van Energie. Wij hebben daar eigenlijk geen problemen mee. Elk initiatief dat de zero-emissiemobiliteit ondersteunt, is welkom. Over de vraag of het de rol is van de Vlaamse overheid om groepsaankopen te organiseren, kan men lang discussiëren, maar elk initiatief om zero-emissiemobiliteit effectief mogelijk te maken, is welkom.

Er zijn wel wat meer initiatieven dan groepsaankopen nodig. Er is een CPT-plan, er is een doelstelling van 7,5 procent elektrische wagens op onze Vlaamse voertuigen, maar we zijn daar nog altijd mijlenver af. Vraag is dan ook, minister, wat u extra zult doen boven op die groepsaankoop, boven op de bestaande premies om elektrische mobiliteit in ons land een boost te geven. Het is tijd voor een fast lane voor elektrische wagens.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, we moeten hier nu ook niet overdreven onnozel of zwaarwichtig over doen. Ik ben zeer verheugd dat de minister met een van de verschillende instrumenten die er zijn, een boost heeft willen geven aan schone mobiliteit. Dat past volledig bij de doelstellingen van Clean Power for Transport, maar dit is uiteraard niet de heilige graal. Er zijn tal van instrumenten als premies en dergelijke meer.

Mijnheer Sintobin, vijftien jaar geleden bestonden er nauwelijks elektrische wagens. Intussen zijn de beleidsplannen van de ministers – niet alleen van minister Peeters en voordien minister Tommelein maar ook van andere – glashelder: op naar zero-emissiemobiliteit. En dus minister, sluit ik me aan bij de vraag van de heer Bothuyne: welke andere instrumenten zult u de volgende maanden nog inzetten om onze mobiliteit een cleane boost te geven?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Minister, uw voorganger was gejaagd door de wind, u hebt blijkbaar eerder een batterijaandrijving. Op zich is dat allebei positief. Niemand kan er iets tegen hebben dat de Vlaamse Regering elektrische wagens promoot en de toegang daartoe vereenvoudigt. Op zich heb ik daar geen bezwaar tegen.

Alleen is dit natuurlijk een vrij marginale operatie, zowel als het gaat om het belang van de elektrische wagens als wanneer het gaat om deze aankoop. Laat ons daar eerlijk over zijn. Misschien kunt u ons zeggen wat u er precies van verwacht.

In ieder geval lijkt het mij veel meer prioritair en nuttiger dat de Vlaamse Regering, als het gaat over schone mobiliteit, haar middelen en tijd zou investeren in een inspanning om ervoor te zorgen dat er in Vlaanderen na tien uur 's avonds nog een bus zou rijden, en als het even kan een elektrische bus. In het licht daarvan en van de uitdagingen, is dit natuurlijk een vrij marginaal initiatief. Maar nog eens, dat wil niet zeggen dat we er negatief over moeten doen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, toen ik vernam dat de Vlaamse overheid zo'n groepsaankoop lanceert, heb ik ook de kritische bemerking van de Belgische Automobielen- en Tweewielerfederatie (FEBIAC) gezien. Daarnet werd in dit huis gesproken over 'leading by example'. Als ik dan zie waar we wat betreft elektrische voertuigen in Vlaanderen zitten met de doelstellingen in het wagenpark van de Vlaamse overheid, dan is dat bedroevend.

Mijn collega Danen heeft de laatste cijfers daarover opgevraagd. Het wagenpark van de Vlaamse overheid telt op dit moment dertien elektrische voertuigen, dat is ongeveer 0,28 procent. Het ware misschien interessanter geweest om daar een versnelling in te zetten – de vergroening en het aantrekken of gebruiken van meer elektrische voertuigen binnen de Vlaamse overheid – dan, zoals de heer Bothuyne ook zei, een soort van eigen salonaanbieding te organiseren.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Dank u wel, collega's, voor de bijkomende vragen. Ik voel toch dat er een draagvlak is. Dat is sowieso al positief.

Mijnheer Rzoska, wat betreft het initiatief dat de overheid zelf zou moeten nemen, kan ik u zeggen dat wij met de Vlaamse Belastingdienst (Vlabel) een mooi voorbeeld hebben gegeven. We hebben daar gisteren twaalf elektrische voertuigen in gebruik genomen. Op die manier is al 15 procent van hun wagenpark volledig groen. Dat is een voorbeeld voor de andere overheidsdiensten. Ik nodig hen allen uit om dat voorbeeld te volgen.

Is het de taak van de overheid om groepsaankopen te organiseren? Wij willen dat hier louter en alleen eenmalig doen. Wij doen het ook niet zelf. Er werd, op basis van objectieve criteria, een firma geselecteerd: de firma Bobex, die dan ook effectief overgaat tot de organisatie van de groepsaankoop. Het doel van de overheid is vooral om een extra stimulans te geven om nog meer mensen tot de aankoop van een elektrisch voertuig over te halen.

We willen allemaal een CO₂-arme maatschappij. We willen allemaal een zero-emissiemobiliteit. We nemen deze maatregel samen met alle andere belangrijke maatregelen – ik denk aan de groene fiscaliteit, aan de zero-emissiepremie, aan alle campagnes die we opzetten. Dat is wat de overheid kan doen: mensen proberen te stimuleren en hen te informeren over de mogelijkheden. Daarnaast moet de sector zelf – FEBIAC is hier al genoemd – ervoor zorgen dat die voertuigen straks nog attractiever zijn en dat nog meer mensen overgaan tot de aankoop ervan.

Ik denk dat het zal werken. We zien dat de groepsaankoop maar op 15 januari is gestart en tot 15 mei loopt, en we weten dat er op dit ogenblik al ruim 1700 mensen zich hebben ingeschreven om een elektrisch voertuig aan te kopen. Binnenkort worden zij uitgenodigd om een testrit te maken. Zij zullen dan zeker gecharmeerd worden door hoe het rijden met een elektrisch voertuig wordt ervaren.

Natuurlijk moet Bobex eerst controleren wie allemaal effectief zal worden geselecteerd. Straks kunnen de lokale concessiehouders effectief overgaan tot het sluiten van een contract met de personen die zijn ingeschreven in deze groepsaankoop.

Dat is een goede zaak en een bijkomende stimulans om mensen te overtuigen om over te gaan tot de aankoop van een elektrisch voertuig. Hopelijk zullen we op die manier de doelstelling van 7,5 procent in 2020 halen.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik sta toch een klein beetje versted. Er is een draagvlak voor Clean power for transport. Dat is juist, maar er is absoluut geen draagvlak voor een groepsaankoop waarvan ik steeds meer het gevoel heb dat het een 'one shot' is tot 15 mei. U zult waarschijnlijk bij ieder contract uw handtekening zetten als verkiezingscampagne. Zo gebeurt het, naar het schijnt, ook in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen, als het gaat over groepsaankopen. (*Rumoer bij Open Vld*)

Ik ben absoluut voor een vrijemarktwerking en wat u nu doet, is eigenlijk tegen die vrijemarktwerking ingaan. U zegt namelijk zelf dat de kleine concessiehouder inderdaad het contract mag tekenen aan zeer gereduceerde voorwaarden, waardoor die er eigenlijk bijna niets meer aan verdient. U zegt zelf dat er maar vier merken aan deelnemen, omdat de andere zeven dit jaar niet tijdig konden leveren. Er is een jaar geleden onderhandeld. Dan konden ze misschien wel. Met andere woorden schendt de Vlaamse Overheid hier flagrant de vrijemarktwerking.

Kijk op de website www.samenelektrisch.be. Daar staat 'Vlaamse Overheid' op met een leeuwje. Dan wil ik hebben dat 'Vlaamse Overheid' en dat leeuwje verdwijnen van die website. Ik vind het een absolute schande dat wij hier meegaan in een groepsaankoop. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het plan om onderwijsassistenten in te zetten in het basisonderwijs

ACTUELE VRAAG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het inzetten van onderwijsassistenten

ACTUELE VRAAG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over masters en onderwijsassistenten in het basisonderwijs

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, gisteren vond het interessante onderwijscongres van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen plaats onder het motto 'Genereus ambitieus'. Daags voor dit congres lanceerde de topman van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen Lieven Boeve de piste om een gesprek op gang te brengen over de tewerkstelling in het basisonderwijs, om niet alleen bachelors, maar ook masters en zogenaamde onderwijsassistenten in het basisonderwijs te werk te stellen.

Minister, ik wil alleen even focussen op het eerste aspect, zijnde de tewerkstelling van de masters. Onze samenleving en ons onderwijs evolueren, collega's, en er zijn steeds meer verwachtingen naar het onderwijs toe. Daarom denk ik dat het een waardevolle piste is dat er naast bachelors ook masters, specifiek opgeleid voor het basisonderwijs, ingezet zouden kunnen worden. Ik constateer dat ook het Christelijk Onderwijsverbond (COV) en meerdere onderwijsexperts deze piste genegen zijn.

Minister, ik had graag vernomen wat uw standpunt daartegenover is.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): De inleiding die collega De Meyer gegeven heeft, ga ik niet herhalen, minister, maar het is een wederkerend principe. Elke vijf jaar worden wij

hier allemaal een beetje zenuwachtig in het parlement, omdat de verkiezingen en de lijstvorming eraan komen. Sommigen hebben al de bloes van het goede nieuws op de wangen, anderen zien wat bleker, omdat het nieuws nog moet komen. Ik hoop dat mijn gelaatsuitdrukking niet te veel prijsgeeft, maar ik weet nog niets.

Bij onze partners in het middenveld zien we het omgekeerde. Daar is er geen zenuwachtigheid over de lijstvorming, maar daar krijgen we eigenlijk een berg aan memoranda en verlanglijstjes en het ene lijstje is al wat langer dan het andere. Het lijstje van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen, waar daarjuist sprake over was, telt maar liefst 54 verzoeken. Daar zijn er bij die we al jaren in ons partijprogramma staan hebben en volledig onderschrijven, maar er zijn er ook bij die wat meer aandacht kregen.

Onderwijsassistenten hebben de laatste dagen zowel politiek als maatschappelijk heel duidelijk de geesten beroerd. Dat is ook niet verwonderlijk, omdat het appelleert aan iets wat ons allemaal aangaat. Iedereen binnen het onderwijs wordt geconfronteerd met de zwaarte van het beroep en de planlast. Iemand erbij krijgen, dat is voor iedereen in het onderwijs toch wel een mooi idee.

Als je echter verder gaat nadenken, dan hebben wij toch wel wat vragen. We hebben nog maar net de grote hervorming van de lerarenopleiding gehad, waarin van dit voorstel geen sprake was, ook al is het een voorstel van een van de grootste afnemers van de onderwijsmarkt. We hebben een verlanglijstje voor het basisonderwijs gekregen, waar dat voorstel ook niet in staat. Nu komt dan de vraag naar een graduaat onderwijsassistent, net nadat we het over de graduaatsopleiding gehad hebben, waar al een educatieve graduaatsopleiding in zit.

Mijn vraag is dan ook of u enig idee hebt waar we naartoe gaan, want dit is wel zeer raar. Als al die besprekingen voorbij zijn, komt er plots iets nieuws, alsof we de afgelopen jaren nog niets gedaan hebben. Dat is toch niet het geval.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik denk dat het maandag was toen ik wakker werd met de stem van Lieven Boeve in mijn oor. Ik was meteen klaarwakker... *(Gelach)*

Ik was meteen klaarwakker, want hij sprak over het feit dat hij meer handen wou in het onderwijs. Ik dacht: wauw, wij, onder meer uit monde van mijn collega Koen Daniëls, vragen al jaren meer handen in het onderwijs en dus minder mensen in de tussenstructuren.

Toen ik verder luisterde – ik was dus heel goed wakker –, was ik een beetje teleurgesteld, want hij begon over de onderwijsassistenten. Dat was zijn oplossing om meer handen in het onderwijs te krijgen. Hij gaf aan dat ze een graduaatsopleiding zouden moeten volgen. De inhoud daarvan liet hij nog in het midden. Hij gaf ook aan welke taken ze zouden moeten doen. De verantwoordelijkheden van die taken, gaande van klassen klaarzetten tot het overnemen van administratieve taken naar het verbeteren van huistaken, zijn wel taken die heel andere niveaus van verantwoordelijkheid hebben.

Minister, de oproep naar onderwijsassistenten is niet meteen een antwoord op de vraag die we krijgen vanuit het onderwijsveld. Zij vragen inderdaad planlastvermindering, maar ze kijken daarvoor ook naar de onderwijsverstreckers, want die hebben daar een grote rol in. Ze vragen wat zij kunnen doen om te zorgen voor minder planlast in plaats van die door te schuiven naar anderen. Ze vragen uiteraard ook ondersteuning in de klas, maar ze vragen dat vanuit een bredere basiszorg, zodat er deskundige mensen in de klas kunnen komen die effectief ademruimte zullen geven in die klas.

Minister, bent u het idee van de onderwijsassistenten genegen, of gaat u mee met ons voor een bredere basiszorg?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Krekels, ik zou weleens willen weten hoe het mij zou vergaan als ik met Lieven Boeve in mijn oor wakker zou worden. Het is me nog niet overkomen, meestal ben ik al wakker. Er zijn heel weinig mensen met wie ik in mijn oor wakker wil worden. Mijnheer Somers, je kunt op bepaalde momenten in veel mensen hun oor terechtkomen. (*Gelach*)

Collega's, alle gekheid op een stokje, ik wil vooreerst onderstrepen wat collega De Ro zegt: het is bijna 26 mei en ik zie dat de veelheid aan vragen die vandaag aan mij worden gesteld, voortkomen uit de memoranda of dergelijke. Het kan zijn dat ik vanaf nu op alle memoranda antwoorden moet geven. Ik voel ook dat de kranten graag standpunten hebben op memoranda. We hebben beslist om daar sober mee om te gaan, omdat iedereen wel het recht heeft om nieuwe pistes voor de toekomst te lanceren.

Er zijn ook enkele zaken die me wat hebben verrast in het voorstel. Ten eerste hebben we in deze legislatuur de lerarenopleiding hervormd met het oog op kwaliteit. Met het oog op de nieuwe lerarenopleiding die volgend jaar start, heb ik van iedereen dezelfde oproep gekregen: investeer in kwaliteit, zorg dat de goede mensen naar het leraarschap gaan, zorg dat je ook aan de universiteiten een educatieve masteropleiding kunt volgen enzovoort.

Ik krijg nu een voorstel om te investeren in mensen in de klas die geen pedagogische opleiding hebben gevolgd, die dus ook niet de pedagogische bekwaamheid hebben gevolgd en dat verrast me, temeer omdat er in alle voorgaande plannen van onderwijsassistenten geen sprake is. Het belangrijkste daar is het plan basisonderwijs. Dat heeft een kostenplaatje van 1,8 miljard euro. Er staan masters in het basisonderwijs, maar van onderwijsassistenten is er geen sprake.

Blijkbaar zouden ze moeten worden ingezet voor planlast en administratie. Ik zou eigenlijk verwachten dat in memoranda van iedereen het hoofdstuk planlastvermindering heel groot zou zijn. Mevrouw Krekels, u hebt heel hard op die nagel geklopt, de collega's De Meyer en De Ro hebben dat ook gedaan. De overheid heeft echt een aantal planlasten weggenomen. Iedereen die met onderwijs bezig is, gaande van de schooldirecteur die voldoende vertrouwen moet geven, tot de koepels, moet actief zoeken naar manieren om die planlast en de rapporteringsdrift te verminderen.

Ik ben in scholen geweest waar men zegt: 'Er is één ouderkoppel naar de rechter gestapt, en we hebben die zaak verloren' – u was erbij, collega Krekels – 'en dus moeten alle leerkrachten nu aanzienlijk meer administratie doen om zich te verantwoorden.' Laten we deze verantwoordingsdrift met z'n allen aangrijpen, en laten we niet onmiddellijk iemand extra zoeken om die administratie te doen.

Wat die administratie betreft: het is dankzij deze regering en binnen deze legislatuur dat we bijvoorbeeld 20 miljoen euro investeerden in ondersteuning voor onze directeurs. Dat is een vijfde meer dan vroeger, en dat is een goede zaak. Ze kunnen daarmee aan de slag.

Collega's, die assistenten passen ook niet in het plaatje van de graduaatsopleidingen zoals we daarin voorzien hebben. De graduaatsopleiding – zoals wij ze uitgetekend – gaat over mensen die een diploma secundair onderwijs hebben, die een paar jaar praktijkervaring hebben opgebouwd, maar die dan een hbo5-opleiding (hoger beroepsonderwijs) volgen om een onderwijsdiploma te krijgen. Zo kunnen ze als praktijkleraar of als leraar voor technische vakken ingezet worden.

Dat is iets helemaal anders dan de assistenten die in het memorandum van het katholiek onderwijs naar voren komen.

Collega's, voor mij is het echt belangrijk dat we ons nu focussen op wat in de plannen staat, en waar de sociale partners het over eens geworden zijn. Het gaat dan zeker over meer handen in de klas, zowel in het basis- als in het kleuteronderwijs. Een van de vakbonden zei: 'Als je dan toch in assistenten in het onderwijs wilt investeren, doe het dan om de allerkleinsten te helpen.' Want een van de kwesties van kleuterleiders kent u: kinderen die in de kleuterklas starten zijn veel minder zindelijk dan vroeger. Zij vragen om daar te investeren in wat helpende handen of in kinderverzorgers. Ik heb daar wel oor naar, maar het is niet onze eerste prioriteit om dat nu overal te gaan invoeren.

Collega De Meyer, dat ligt anders als het gaat over de masters in het basisonderwijs. Ik ben ingegaan op de vraag van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) om dat verder te onderzoeken. We brengen op dit moment de buitenlandse masters in het basisonderwijs in kaart. Hoe worden die gefinancierd?

We hadden vrijdag met de Vlaamse Regering een onderhoud met de regering van Noordrijn-Westfalen – minister Homans was er ook bij. Daar zijn alle leerkrachten in het basisonderwijs masters: de opleiding werd van drie naar vijf jaar gebracht, maar ze hebben de verloning niet aangepast. Daar is dus een hele discussie bezig: ze moeten vijf jaar studeren, net zoals de leerkrachten van het secundair onderwijs, maar ze verdienen wel minder.

Als je overgaat tot de mogelijkheid om masters in te zetten, dan moet je wel goed kijken of dat een geïntegreerde opleiding blijft, en wat je met de verloning doet. Al die consequenties moeten in kaart worden gebracht, en pas dan kun je daarover oordelen, met een goede achtergrond. We zijn op dit moment het succes – of het mindere succes – in kaart aan het brengen, om in de komende periode een goede keuze te kunnen maken.

Maar we zullen in de toekomst nog heel veel leraren nodig hebben, en dat zullen die assistenten ook niet oplossen. We moeten zorgen dat er voldoende jongeren via voldoende kanalen in de opleiding kunnen instromen. In onze scholen investeren we bij voorkeur in jongeren die een goed pedagogisch diploma en een goede pedagogische bekwaamheid hebben. We trekken voluit die kaart, want dat lijkt mij nu de eerste prioriteit.

Dat neemt niet weg dat ook het katholiek onderwijs – net zoals alle andere onderwijsverstrekkers – het volle recht heeft om alternatieve pistes naar voren te schuiven waarover geen overeenstemming bestaat tussen de sociale partners. Maar voor mij is dit niet de eerste prioriteit. De eerste prioriteit – alle collega's hebben het gezegd – is heel terecht: extra handen in de klas in het basisonderwijs. (*Applaus bij CD&V*).

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, ik ben onthecht van enige verkiezingskoorts. Ik voel ook niet de behoefte om de go-between te zijn, of om te polariseren met de een of andere onderwijskoepel.

Minister, u hebt het juist begrepen: mijn focus lag alleen op masters in het basisonderwijs, en niet op de zogenaamde onderwijsassistenten. Dat verhaal is trouwens niet nieuw; we hebben daar in het verleden meermaals een pleidooi voor gehouden.

We moeten ook rekening houden met de verdere uitrol van het M-decreet. Het zou op termijn bijvoorbeeld niet slecht zijn dat logopedisten met een master

orthopedagogie niet alleen in het buitengewoon basisonderwijs maar ook in het gewoon basisonderwijs een plaats kunnen krijgen, rekening houdende met de evolutie die we meemaken.

Er zal in het basisonderwijs trouwens meer en meer ruimte moeten zijn voor coteaching. De klaspraktijk zal als het ware een groepspraktijk worden, met mensen met verschillende invalshoeken.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Collega's, vorige week hadden we in de Commissie voor Onderwijs nog het voorrecht om onderzoekers van de KU Leuven en de Vrije Universiteit Brussel te horen over het tijdsonderzoek.

Er was een top vijf opgesteld van wat leerkrachten graag doen. Het zal niemand verbazen dat er in die top vijf niets stond over administratieve last, regeldrift, verantwoordingsdiarree – als ik een van de woorden mag gebruiken die daarrond al een paar keer gevallen zijn.

Minister, de Tarra-oefening is een oefening die de Vlaamse Regering en uzelf, als minister van Onderwijs, jaarlijks ondernemen tegen de planlast. Het is inderdaad – ik ben blij dat u dat ook vaststelt – redelijk ontgoochelend om te zien wat er daarvan wetmatig voorkomt in de verschillende onderwijsdecreten

Op schoolbezoek vraag ik regelmatig: merken jullie dat nu ook in de dichtere kring, zoals de eigen koepel of de eigen pedagogische begeleiding? We blijven echter op onze honger zitten. Misschien is het antwoord wel dat we niet altijd naar de overheid moeten kijken om administratieve last weg te nemen en leerkrachten wat meer ademruimte te geven, maar dat ze ook eens in eigen boezem moeten kijken.

Minister, is onze indruk juist dat u daarin weinig steun hebt gekregen van de sociale partners?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. We zijn het eens over een paar zaken. Indien er meer middelen zouden komen voor personeel in scholen, moeten er in de eerste plaats leerkrachten bij komen, zodat er deskundige helpende handen bij komen in de klas.

U zult de verbreding van de basiszorg meenemen in het plan basisonderwijs. Ik hoop dat u ook het voorstel om de leerpsychologische leerkenmerken daarin op te nemen, meeneemt.

We hebben in de commissie meerdere keren gesproken over de planlastvermindering. U gaf daarbij aan dat u gesprekken voerde met de onderwijsverstrekkers, onder meer om te bekijken wat zij kunnen doen in het kader van die planlastvermindering. Zij zouden u concrete voorstellen geven. Hebt u die al ontvangen?

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Collega's, ik dank jullie voor deze belangrijke vraag. De ondersteuning van de scholen blijft ons week na week beroeren, ook in de plenaire debatten.

De voorstellen van de koepels komen volgens mij voor een deel voort uit het feit dat zij nog steeds onvoldoende het gevoel hebben dat de bezorgdheden van hun leerkrachten en directies worden weggenomen. Ondanks de reeds genomen initiatieven – ik heb af en toe een aantal bestaande projecten genoemd – is er nog heel wat werk aan de winkel wat betreft visievorming, wat betreft het

totaalplaatje. Dat heb ik ook gezegd in mijn betoog tijdens het vorige plenaire debat. We kunnen en mogen al die zaken niet los van elkaar zien: de ondersteuning van de directies, van de leerkrachten, minder administratie, coteaching, onvoldoende werkingsmiddelen. De problematiek moet in haar totaliteit worden aangepakt. Ik volg collega De Ro: ook de koepels moeten onderling bekijken hoe zij die planlast kunnen verminderen. Zij weten perfect wat de inspectie vraagt en ze kunnen daarin samenwerken.

Minister, laat ons, in het debat dat we nog zullen voeren, bijvoorbeeld over het plan basisonderwijs, concrete beslissingen nemen voor de volgende legislatuur. Zo zullen de directies en de leerkrachten zich echt gesteund voelen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, collega's, het is inderdaad vrij gemakkelijk om het voorstel af te schieten. Dat kan altijd. Maar we moeten vooral luisteren naar de noodkreet die achter dat voorstel schuilt. En die is zeer duidelijk dat er inderdaad een groot tekort is aan handen, zowel in de klas als daarbuiten, dat het werk steeds zwaarder is geworden, dat de zorgnoden hoger zijn.

En als er iets is waarop deze Vlaamse Regering heeft gefaald, dan is het wel de ondersteuning van leerkrachten en directies. Zij werden deze legislatuur vergeeten. Er was geen lerarenloopbaanpact, er is veel te weinig gebeurd voor onze mensen. Een promocampagne zal het lerarentekort niet oplossen, wél een degelijke ondersteuning, minister.

Ik hoop dat deze noodkreet dan toch gehoord wordt en dat, als u deze legislatuur nog iets doet, dat zal zijn: zorgen voor extra ondersteuning voor directies en leerkrachten, in de klas en daarbuiten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik richt mij eerst tot de twee collega's van de oppositie. Ik herhaal: de gesprekken rond het lerarenloopbaanpact dat op tafel ligt en waarrond ik voorstellen heb gedaan, zijn geschorst, omdat de sociale partners zelf unaniem hebben gevraagd om een tijdsbestedingsonderzoek te doen en objectief in kaart te brengen wat de taakbelasting van de leerkrachten was.

We hebben dat nu uiteraard gezien, we hebben de resultaten ervan. De collega's vertelden daarnet dat ze vorige week toelichting gekregen hebben in het parlement, en daarin zien we dat leraren in het basisonderwijs veel meer tijd aan administratie spenderen dan hun collega's in het secundair onderwijs. Het is heel belangrijk om dat vast te stellen. Dus het is een zeer terechte vraag om die administratie naar beneden te halen. De groepen zijn ook veel heterogener, de zorgen zijn heterogener. Dus ik ben het daarmee eens.

Vervolgens komen op korte termijn – ik denk in februari – de sociale partners een plan voorstellen voor het basisonderwijs waarin geen sprake is van onderwijsassistenten, collega Meuleman. Men is tot een pakket maatregelen gekomen waaraan een heel groot kostenplaatje hangt, maar waar de onderwijsassistenten geen deel van uitmaken. De opmerkingen die wij maken betekenen dus niet dat we ze gemakshalve in de vuilbak smijten, maar dat we willen kijken waarover men het wel eens is.

Als je dan kijkt waar de prioritaire vragen liggen, zijn die voor de directeurs of voor de organisatie van de school inderdaad: 'help ons'. We doen dat, de 20 miljoen euro recurrente middelen hebben impact. Maar voor degenen die op de klasvloer staan, zijn die vragen: 'zorg dat we voldoende ondersteuning hebben in de klas'. Daar stoppen we dit jaar ook 20 miljoen euro extra in.

Maar in de cao-besprekingen die gevoerd zijn, en waar we naar de prioriteiten gevraagd hebben, was de eerste prioriteit: 'zorg dat leerkrachten ook een competitieve verloning hebben, investeer ook daar in middelen, want anders zitten we daar ook op achterstand, en dat is niet goed'. Dat hebben we gedaan. Daarnaast hebben we 50 tot 60 miljoen euro vrijgemaakt om jonge leerkrachten werkzekerheid te bieden. Dat wordt nu voor het eerste echte jaar uitgerold. En voor de allereerste keer is er ook serieuze extra ondersteuning voor directies.

Collega Vandenberghe, samen met u hoop ik dat we nog extra sporen kunnen trekken naar de volgende legislatuur. Als ik de balans maak van de vorige legislatuur tot nu, is er nog nooit een plan basisonderwijs geweest, is er nog nooit een consensus geweest tussen sociale partners dat daar nu prioritair in geïnvesteerd moet worden. Die is er nu wel.

Collega's, als ik nog eens mag verwijzen naar een ander memorandum, namelijk dat van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), vind ik eigenlijk dat het basisonderwijs daar ongelooflijk veel te weinig in belicht wordt. Ik ga morgen ook persoonlijk aan de mensen van de Vlor meedelen dat het mijn oprechte overtuiging is dat we absoluut en prioritair in dat basisonderwijs moeten investeren zodra we verder extra middelen kunnen investeren.

Collega De Meyer, uw zin van 'klaspraktijk naar groepspraktijk' vind ik heel mooi. Ik denk ook dat dat waar is, dat dat de toekomst wordt, ook in ons basisonderwijs, dat werken met klassen veel meer teamwork zal zijn. We zien trouwens ook uit evaluaties van projecten dat het goed gevoel bij leraren stijgt als je er niet helemaal alleen voor staat, als je de zorgen kunt delen.

Maar ook hier – en ik moet mevrouw Krekels daar voor een stuk ook gelijk in geven – zie ik dat, als je bijvoorbeeld de werking van de ondersteuningsnetwerken bekijkt, men nog te veel verantwoordt op papier en te weinig vertrouwen heeft in het oordeel van leraren om bepaalde ondersteuning te geven. Dat is niet omdat wij dat als overheid vragen. Wij hebben – en u hebt het gestemd – in het decreet en in de uitvoeringsbesluiten die dan door de regering goedgekeurd zijn, alles opengelaten als het gaat over de verantwoording. En je ziet dan dat er toch de facto enorm verantwoord wordt. Dat moeten wij stoppen. Dat heb ik ook gevraagd aan de koepels. Er zijn collega's die gevraagd hebben waar ik daarmee sta. Ze bezorgen mij ook hun voorstellen. Ik ga dat ook nu nogmaals met hen bespreken.

De koepels hebben ook niet alle instrumenten, maar zij moeten ook wel wat vertrouwen kunnen geven aan de directeurs. Je ziet dat in de ene school er weinig verantwoordingen zijn en in de andere school veel meer. Dat hangt ook af van de manier waarop een directeur bijvoorbeeld naar een stukje juridisering kijkt. Als één negatieve uitspraak ervoor kan zorgen dat er een sidderende schoolcultuur ontstaat, is dat slecht.

Als de vernieuwde inspectie nu langsgaat om te zeggen 'wij zijn eigenlijk jullie coach, wij willen helpen', maar dat toch tot extreme papierdrang en -productie in scholen leidt, is dat eigenlijk niet meer van deze tijd. Dat gaat over een houding, een mentaliteit waarin we scholen weerbaar moeten maken. Daar wil ik als overheid zeker mee mijn verantwoordelijkheid nemen, om in die weerbaarheid te investeren. Dat is de reden waarom we een half miljoen euro vrijgemaakt hebben, specifiek voor de directeurs, om hen opleiding en vorming te geven, ook op het vlak van hoe zich goed te wapenen tegen al de juridisering die er vandaag bestaat. Maar dit is iets wat je als overheid niet alleen kunt, wat de koepels ook niet alleen kunnen. Je kunt hen ook niet beladen met alle zonden van Israël. Je moet echt op alle fronten naar een cultuur waarin opnieuw meer geloofd wordt in mensen, en waarin het papier niet het onderscheidende document is om te kijken

of een kind al dan niet ondersteuning krijgt. Daar wordt hard aan gewerkt, maar er is ook effectief nog werk aan de winkel.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, het is duidelijk dat er een terechte zorg is in het basisonderwijs om daar blijvend in te investeren. De vraag wat hierbij de prioriteiten moeten zijn, wordt op verschillende manieren ingevuld. Mocht ik daar zelf over beslissen, collega's, dan zou de administratieve ondersteuning van de directies mijn absolute prioriteit zijn. Omdat geen enkele minister of geen enkele regering hocus pocus alle problemen kan oplossen, blijf ik mijn pleidooi herhalen, minister en collega's, om een legislatuuroverschrijdend actieplan op te stellen zodat we op korte en lange termijn kunnen werken.

Jo De Ro (Open Vld): Over een legislatuuroverschrijdend plan voor het basisonderwijs heb ik al verschillende keren het woord genomen. Minister, u kent de overtuiging van onze fractie en onze partij: wij steunen dat ten volle. Als je dan toch spreekt over assistenten of mensen die leerkrachten helpen, mag ik dan nog eens een lans breken voor iets dat uw enige vrouwelijke voorganger ooit heeft ingevoerd? Marleen Vanderpoorten heeft in 2000 de kinderverzorgsters in het onderwijs binnengehaald.

U gaf daarjuist aan dat als je dan toch extra handen in het onderwijs moet hebben, we die het best laten gaan naar de jongste kinderen. We weten uit onderzoek dat investeren vanuit de overheid in de jongste kinderen de grootste opbrengst – ik twijfel over het gebruik van dat woord – voor dat kind geeft. Het geeft het meeste rendement, de meeste vooruitgang voor het kind. Onze partij is er altijd groot voorstander van geweest om zo veel mogelijk kinderen op 2,5 of 3 jaar al naar school te sturen. Als we daar ook ons geld naast leggen, dan moeten we die kleuterjuf beter ondersteunen. Dat doe je door meer uren aan kinderverzorgsters te geven. Een juf kan nu gemiddeld op 4 of 5 uur rekenen. Dat is op een hele schoolweek met 20 of 24 kleine kleutertjes eigenlijk maar een kleine bijdrage.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, wat betreft de onderwijsassistenten zouden we misschien de heer Boeve moeten aanraden om ook eens te gaan kijken naar Nederland en Engeland. In Nederland gebruikt men onderwijsassistenten, en die komen vanwege het lerarentekort ook voor de klas te staan terwijl dat helemaal niet de bedoeling is. Daar loopt men toch het gevaar op vermindering van onderwijskwaliteit.

In Engeland heeft een onderzoek uitgewezen dat de inzet van onderwijsassistenten niet zozeer een vermindering van de taakbelasting teweegbrengt maar eerder een verandering omdat er ook ondersteunend werk komt ten aanzien van die assistenten.

Minister en collega's, ik denk dat wij moeten staan voor een kwaliteitsvol onderwijs, en dat zijn goed opgeleide leerkrachten, dat is een sterk uitgebalanceerde basiszorg en een administratie die zich beperkt tot het strikt functionele.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het advies betreffende de verlaging van de leerplichtleeftijd en de gevolgen ervan voor de gemeenschappen

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, ik ga het niet hebben over memoranda, ondanks het feit dat het volgende thema ook in een memorandum staat dat gisteren werd bekendgemaakt door het GO!. Ik wil het wel hebben over de overkant

van deze straat. Dat is dan het federaal parlement, waar we al gedurende twintig jaar verschillende wetsvoorstellen hebben gekregen die om verschillende redenen nooit tot de finale stemming zijn gekomen. Het gaat om wetsvoorstellen om de leerplichtleeftijd in België, een van de laatste bevoegdheden die het federale België nog heeft over onderwijs, naar beneden te halen.

Het goede nieuws is dat er een redelijk brede meerderheid is in dat federaal parlement. Federale meerderheden bestaan nog, maar het zijn misschien niet altijd de klassieke combinaties. Als je gaat kijken naar welke partijen allemaal een wetsvoorstel hebben ingediend – de onze is maar een van de zes partijen die een voorstel hebben ingediend – dan stemt het ons hoopvol dat men nu toch wel eens de knoop zal doorhakken. Misschien heeft het parlement in de gegeven omstandigheden zelfs net iets meer vrijheid, of 'dash', of tanden, om dat erdoor te krijgen.

Alleen stellen we vast dat men aan de overkant nu naar deze kant kijkt. Minister, ik heb er u enkele maanden geleden al een schriftelijke vraag over gesteld omdat de Raad van State terecht opmerkt dat dergelijke wetsvoorstellen impact hebben op de gemeenschappen. Zij moeten uiteindelijk met de gevolgen van een wetsvoorstel over de daling van de leerplichtleeftijd gaan werken. De gemeenschappen moeten dus advies geven.

Als ik correct ben ingelicht en afgaand op wat er gisteren in de desbetreffende commissie in de Kamer is gezegd, dan zijn die adviezen er nog niet en houdt men de bespreking even on hold tot die adviezen er zijn.

Mijn vraag aan u als vertegenwoordiger van de Vlaamse Gemeenschap is eenvoudig. Wat is het advies dat de Vlaamse Gemeenschap gaat geven aan de collega's van de Kamer van volksvertegenwoordigers over de impact van zo'n verlaging op het Vlaams onderwijs?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Ro, u hebt het correct geschetst. In de commissie is de behandeling uitgesteld om Vlaanderen toe te laten een advies te geven. We hebben een tijd geleden een adviesvraag gekregen en we proberen er een correct zicht op te krijgen.

Op zich is geen enkele van de meerderheidspartijen tegen een mogelijke verlaging van de leerplichtleeftijd naar vijf jaar. In de nieuwe kinderbijslag zijn stimuli opgenomen voor als kinderen naar de eerste kleuterklas gaan en voldoende aanwezig zijn, en stimuli voor als men dan naar de tweede kleuterklas gaat en voldoende aanwezig is. Als je de leerplicht dan op vijf jaar legt, weet je dat er ook een stimulus is om de kinderen op vijf jaar naar school te laten gaan.

Collega De Ro, het gaat hier wel over leerplicht en niet over schoolplicht. Als je de leerplicht verlaagt naar vijf jaar, dan heeft dat niet noodzakelijk tot gevolg dat alle kinderen naar school gaan. Het zou betekenen dat er ook kinderen thuisonderwijs krijgen en dat we moeten zorgen voor leerplichtcontrole vanaf de derde kleuterklas. Dat is een extra budgettaire uitgave voor Vlaanderen. Je moet afwegen wat het belangrijkste is: het feit dat er leerplicht is of het feit dat er extra uitgaven zijn.

Een veel groter effect is er door de link met de levensbeschouwing. U weet dat er in de Grondwet staat dat je recht hebt op levensbeschouwelijk onderwijs vanaf de leerplicht. Nu is dat dus vanaf het eerste leerjaar, vanaf zes jaar. Als we dat op dezelfde wijze zouden vertalen naar de derde kleuterklas, dan zou je, als je het op identieke wijze doet, in de derde kleuterklas gedurende twee uur per week in het officiële onderwijs, kinderen moeten scheiden volgens hun levensbeschouwing. Dat zou ook een budgettaire impact hebben die, zo meldt men mij, iets meer dan 20 miljoen euro zou kunnen bedragen.

Is het verplicht dat we het zo organiseren? Dat zijn wij aan het onderzoeken. Ik probeer er ook creatief in te zijn door na te gaan hoe je toch kunt voldoen aan het grondwettelijk aanbod en een derde kleuterklas op een andere manier kunt inrichten. We hebben daar wat tijd voor nodig.

Er is een niet te verwaarlozen effect in het kader van de financieringswet. Nu worden de leerlingen meegerekend vanaf zes jaar. De vraag is wat je gaat doen. Ga je ze meetellen vanaf vijf jaar? Wordt de budgettaire enveloppe dan groter? Ik zou daar graag een antwoord op willen hebben want dit is natuurlijk belangrijk voor de financiering van Vlaanderen.

Een vierde mogelijk effect is de omkadering. Voor mij is het belangrijk dat we, als we de leerplicht gaan verlagen, de omkadering inzake administratie voor de leerlingen in het derde leerjaar gelijk maken aan die van het basisonderwijs. Dat kost ook een paar miljoen euro. U weet dat één van mijn stokpaardjes is dat de werkingsmiddelen in het kleuteronderwijs lager zijn dan die in het basisonderwijs. Ook hier moeten we nagaan of we dit niet onmiddellijk gelijk moeten maken. Het zou 13 of 14 miljoen euro kosten.

Collega De Ro, je kunt een budgettaire plaatje maken maar eigenlijk moeten we nagaan wat de meerwaarde is voor de kinderen. Nu gaat ongeveer 99 procent van de vijfjarigen naar school. 98 procent gaat voldoende naar de kleuterschool. We moeten nagaan of de leerplichtverlaging en de mogelijke kosten die ermee gepaard gaan, positief zijn en in het belang van ouders en kinderen. Als dat zo is, moeten we ervoor gaan, maar die afweging willen we toch in alle objectiviteit maken. De andere gemeenschappen zeggen: 'Doe maar.' Voor ons is het, zoals in alle dossiers, van belang om grondig te onderzoeken, maar wel met een positieve blik. Ik sta zeker niet afkerig tegenover het stimuleren om kinderen om op zo jong mogelijke leeftijd naar school te laten gaan.

Jo De Ro (Open Vld): Het is de eerste vraag die mensen stellen: is het nodig? 99 procent voldoende aanwezigheid ligt ver boven 95 procent. Moet je dan nog ingrijpen? Het antwoord van onze partij, en blijkbaar van vele partijen in het federale parlement, is 'ja'. We worden nog vaak geconfronteerd met kinderen die minder naar school gaan. Vlaanderen doet veel inspanningen via de kinderbijslag. Gemeenten doen inspanningen via mensen die tussen school en de ouders pendelen. Maar de vraag waarom de Vlaamse Gemeenschap en de school kinderen pas vanaf zes jaar leerplichtig maken, komt vaak voor. Eigenlijk is dat ook correct. Het is een evolutie geweest over vier decennia, van opvang voor de leerplicht tot volwaardig onderwijs. Ik hoop dat veel kleuteronderwijzers dit debat ook volgen want het is een vorm van appreciatie.

We appreciëren het belang van het kleuteronderwijs voor kinderen steeds meer. Het logisch antwoord moet dan ook zijn dat we de leerplicht verlagen en onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren in plaats van ons te laten weerhouden door zaken die al twintig of dertig jaar worden opgeworpen. De Grondwet verplicht ons dan een vorm van godsdienst te geven. Ik denk dat er in dit halfroond maar weinigen staan te springen om kindjes van drie of vier jaar oud al godsdienstonderwijs te geven, maar wel om ze meer naar school te halen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Voorzitter, ik zou me willen aansluiten bij het pleidooi voor de verlaging van de leerplicht. Ook mijn partij heeft in het federaal parlement een wetsvoorstel en een voorstel tot herziening van de Grondwet klaarliggen. We moeten er vooral de maatschappelijke baten bijnemen. Er is veel bewijs dat aantoont dat hoe jonger kinderen leren, schoollopen en samen leren en leven, hoe beter dat is voor de gemeenschap en voor hun ontwikkeling. Dat

hoeft voor ons echt niet met levensbeschouwelijk onderricht. Daar vinden we wel een oplossing voor. Wat ons betreft, mag dit best iets kosten.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, mijn partij is mede-indiener van het voorliggend wetsvoorstel en wij zijn daar dus uiteraard ook voor. 'Les excuses sont faites pour s'en servir.' Ik denk dat er altijd wel redenen zullen zijn. Die levensbeschouwelijke vakken worden al heel lang aangehaald. Als we dat willen, denk ik dat het zeer gemakkelijk is daarvoor een oplossing te vinden.

Ik denk dat het belangrijk is de leerplichtleeftijd te verlagen. In plaats van de manieren waarop we dat nu doen, met omfloerste halve dagen, zou dit voor duidelijkheid zorgen. Kinderen moeten nu een taalttest afleggen indien ze onvoldoende aanwezig waren en dergelijke.

Het voordeel van een verlaging van de leerplicht is dat het kleuteronderwijs volwaardig onderwijs wordt en dat de financiering dan moet volgen. Het kleuteronderwijs zal dan volwaardig worden gefinancierd en is heel belangrijk. Nu is dat nog steeds niet het geval omdat ervan wordt uitgegaan dat die kleutertjes toch niet voltijds gaan en er dus wat minder kan worden gefinancierd. Kleuteronderwijs is volwaardig onderwijs en moet volwaardig worden gefinancierd. Ik stel voor dat we dit voorstel vanuit Vlaanderen steunen en op die manier het federaal parlement een signaal geven.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, dit is een belangrijk debat, maar ik wil een aantal zaken aanhalen die we niet mogen onderschatten.

Ten eerste is er de doelstelling. De doelstelling is ervoor zorgen dat kinderen vroeger goed onderwijs krijgen. Met een leerplicht zijn we daar niet zeker van, want het kan thuisonderwijs zijn.

Ten tweede trekken we met een leerplicht, zoals in het advies van de Raad van State staat, automatisch het levensbeschouwelijk onderwijs binnen. Dat zou ongeveer 21 miljoen euro kosten. Ik denk dat dit de doelstelling niet kan zijn.

Ten derde hadden we ooit een gigantisch voordeel met de Lambermont-turbo. Dat is hier nog niet vermeld. Ik denk dat we daar in verband met de Bijzondere Financieringswet eens opnieuw over moeten spreken. Tijdens de recentste herziening van de Bijzondere Financieringswet is de Lambermont-turbo eruit geschreven. Misschien moet dat opnieuw worden opgenomen.

Ten vierde is er de doelstelling dat kinderen Nederlands leren. Ik heb het niemand horen zeggen, maar taalbadten kunnen in de lagere school.

We zijn voor een verlaging van de onderwijsplicht, maar niet met een gigantische meerkost op het vlak van levensbeschouwing.

De voorzitter: Mijnheer Daniëls, is die Lambermont-turbo te koop op het Autosalon?

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, dat zit niet in de groepsaankoop.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, ik wil zeer duidelijk zijn. Kleuters moeten hoe dan ook maximaal participeren, maar ik moet zeggen dat we op het vlak van kleuterparticipatie wereldkampioen zijn.

Minister, u hebt gesteld dat de leerplicht een kostprijs van meer dan 20 miljoen euro zou hebben. Mijn vraag is hoeveel kleuters dan effectief meer aan het kleuteronderwijs zullen participeren. Daarnet is al gesproken over heel wat zorgen in het basisonderwijs. Misschien moeten we durven prioriteiten stellen. De vraag is dan wat prioritair is. We moeten opletten geen inspanningen te leveren die ten aanzien van de kostprijs disproportioneel zijn.

Ik besluit waar ik begonnen ben: kleuterparticipatie is bijzonder belangrijk.

Minister Hilde Crevits: Collega's, er liggen vandaag veel vragen op tafel voor Onderwijs. Ik heb goed geluisterd naar alle pleidooien. Groen en sp.a, ik weet dat jullie indieners zijn van voorstellen. De Raad van State heeft wel gezegd dat het verlagen van de leerplicht naar drie jaar disproportioneel is. Ik kan mij daar wel iets bij voorstellen. Maar dat geldt niet voor vijf jaar, en daar kan ik mij ook wel iets bij voorstellen. De derde kleuterklas, die voorbereidt op het eerste leerjaar, is zo ontzettend belangrijk, opdat je goed voorbereid aan de start komt.

Het klopt ook, collega's, dat niet alle landen het systeem hebben van bij ons. Wij hebben volwaardig kleuteronderwijs. In Duitsland is dat de Kindergarten. Daar denken ze: kleuteronderwijs, hoe zit dat dan precies? Veel landen kijken daar dus helemaal anders naar.

Maar nog eens, ik sta daar op zich positief tegenover. Ik heb er geen probleem mee dat we de leerplicht zouden verlagen naar vijf jaar. Ik vind wel, in tegenstelling tot sommige anderen, dat we alle effecten daarvan goed in kaart moeten brengen, zodat we weten waaraan we beginnen. Ik ben niet bereid om de eerste 20 of 25 miljoen euro die we in de allerkleinsten investeren, te laten gaan naar de opsplitsing van kinderen in allerhande groepjes om dan levensbeschouwing te krijgen. Ik vind dat we dan beter investeren in extra leraars in de klas. Daar moeten we een oplossing voor vinden. Dat is ook de reden waarom we daar binnen Vlaanderen en binnen de Vlaamse Regering heel grondig over gaan overleggen, om te kijken hoe we dat op een positieve manier kunnen formuleren.

Op zich heb ik nog van niemand zware reticenties gehoord tegen het principe van de verlaging, maar we willen de budgettaire effecten zeer goed kennen en elke euro die we extra investeren, op een zo goed mogelijke wijze investeren, en niet in zaken waarvan we overtuigd zijn dat ze niet het grootste rendement hebben voor jongeren. Daar moeten we een oplossing voor vinden.

Jo De Ro (Open Vld): Collega's, minister, het momentum is daar om de leerplicht te verlagen. Dat is eind vorige legislatuur ook al eens gedacht in de Kamer van volksvertegenwoordigers, maar ik denk dat de geesten er nu echt wel rijp voor zijn. Ik heb er niemand van de collega's voor horen pleiten om dat aspect van de Grondwet voor kleutertjes ook effectief uit te voeren zoals we dat tot nu toe al vijftig, zestig, zeventig jaar doen in de rest van het leerplichtonderwijs. En dan denk ik dat het advies van de Raad van State wel wat ruimte voor interpretatie geeft en dat er ruimte is voor creativiteit.

Vanuit onze fractie denk ik dat het zeer belangrijk is om kinderen zeer snel en zeer veel naar school te krijgen: voor de allermaksten nog belangrijker dan voor anderen, maar het is voor alle kinderen goed. En dan sluit ik me aan bij wat wetenschappers ook zeggen: dan moet Vlaanderen ook het kleuteronderwijs financieren zoals het andere leerplichtonderwijs financiert. Ook daar zijn de geesten rijp voor, bij meerderheid en oppositie, om dat in de komende twee legislaturen ook te gaan doen. Nagels met koppen slaan, dat kunnen we nu de komende weken zeker doen.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over politieke beïnvloeding in het secundair onderwijs, naar aanleiding van een incident in een Gentse school

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik heb voor alle duidelijkheid veel respect voor leerkrachten die dagelijks in niet altijd gemakkelijke omstandigheden kennis doorgeven aan leerlingen. Maar ik heb absoluut geen respect voor leerkrachten die van hun machtspositie misbruik maken om hun politieke overtuiging op te dringen of zich negatief uit te laten over bepaalde partijen of politici. Toch krijgt mijn partij, en vooral de jongerenorganisatie, dagelijks of wekelijks getuigenissen van leerlingen over leerkrachten die vinden dat alleen hun mening, hun linkse mening, de enige toegelaten mening mag zijn in het klaslokaal.

Meestal blijven dergelijke getuigenissen en gebeurtenissen onder de radar, omdat leerlingen begrijpelijkerwijze schrik hebben om met hun verhaal naar buiten te komen of omdat ze niet weten waar ze eventueel terecht kunnen met een klacht. Maar gisteren dook er dan een filmpje op van een moedige leerling, die met zijn smartphone beelden heeft gemaakt van een leerkracht die een kandidaat die aangekondigd is om deel te nemen aan de verkiezingen in Vlaams-Brabant, Dries Van Langenhove, in volle les bestempelt als – ik citeer – “een randdebiel”, “een snobistisch rijkeluisstudentje” en “een eikeltje”. Pure haat dus, in schabouwelijk Nederlands dan nog.

Minister, een school hoort absoluut geen politiekepropagandamachine te zijn. Een leerkracht hoort geen politici te beledigen in volle klas. Toch zijn er blijkbaar veel scholen, veel leerkrachten die zich van die plicht tot politieke neutraliteit niks aantrekken. Dit filmpje is alleen maar het topje van de ijsberg. Het is een wijdverbreid probleem in ons Vlaamse onderwijs. Daarom wil ik van u weten of u, zeker naar aanleiding van de verkiezingen van mei die eraan komen, leerkrachten en scholen duidelijk zult maken dat politieke propaganda, dat het beledigen van politici en het geven van stemadvies in een school absoluut ontoelaatbaar is.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Janssens, ik heb gisteren een korte reactie gegeven omdat men me daarom vroeg. Ik heb ook het filmpje gezien. Eerst en vooral, ik vind het belangrijk dat diegenen die als eerste verantwoordelijk zijn voor wat de leerkracht heeft gezegd, een grondig onderzoek doen. Dat geldt zeker ook voor deze situatie. U hebt een punt als u zegt dat respect en nuance basisbegrippen zijn en ook basispijlers zijn in ons onderwijs. In onze eindtermen, ook de nieuwe, staat dat leerlingen zich op school een eigen mening moeten leren vormen. Dat betekent niet dat men mag worden geïndoctrineerd. Dat betekent dat je alle pijlers moet hebben om die eigen mening te vormen. Het is echter de school, de schooldirectie, en in tweede orde het schoolbestuur, die nu het onderzoek moet voeren en moet bekijken of er al dan niet gepaste maatregelen moeten worden genomen.

Aan de andere kant juich ik het toe, maar dat is dan los van de context van het filmpje, dat scholen heel actief debatten organiseren over allerhande thema's. Ook in de aanloop naar de verkiezingen zijn er ontzettend veel scholen in Vlaanderen die gewoon de politieke partijen uitnodigen en debatten organiseren, die iedereen met elkaar laten spreken, en dat vind ik op zich een zeer goede zaak. Ik ga ervan uit dat u dat ook een zeer goede zaak vindt.

Als u echter mijn persoonlijke mening vraagt, beledigende opmerkingen maken over mensen hoort nergens thuis, ook niet bij politieke partijen, maar ook niet in

het klaslokaal. De school heeft zelf al gezegd dat ze actie zal ondernemen. Ik kijk dan ook uit naar de manier waarop ze verder met deze omstandigheden zal omgaan.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, voor alle duidelijkheid, ik vind dat debatten absoluut een plaats hebben in scholen, zeker naar aanleiding van verkiezingen, maar politieke kennis overbrengen is nog iets heel anders dan politieke indoctrinatie in een klaslokaal, en dat is wat steeds vaker het geval is in onze Vlaamse scholen.

Ik wil er dus zeker ook naar aanleiding van die komende parlementsverkiezingen op 26 mei bij u op aandringen dat u leerkrachten ertoe zou oproepen om kennis door te geven aan leerlingen, aan studenten, maar zeker geen stemadvies. Stuur desnoods een omzendbrief naar de schoolbesturen en herinner hen aan de plicht tot politieke neutraliteit. Maak hen duidelijk dat een klaslokaal absoluut geen plaats is voor politieke statements, want leerlingen, studenten kunnen echt wel voor zichzelf denken, hun eigen mening vormen, ook een eigen politieke mening vormen, zonder stemadvies van politiek correcte leerkrachten. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, beste collega's, als humanist, als liberaal vind ik dat het beledigen van elke mens ontoelaatbaar is, zelfs al gaat het over iemand die bijna elke dag kakt op dit beroep, politicus, die ons allemaal corrupt vindt, die niet aan partijpolitiek wil doen, maar toch op een lijst gaat staan. Zelfs voor die mensen vinden wij dat beledigingen ontoelaatbaar zijn, en wat dat betreft, geloven we ook in de procedures binnen het onderwijs om te onderzoeken wat daar is gebeurd, en daar moet ook gevolg aan worden gegeven.

Laat één incident echter toch niet leiden tot de situatie waarin we een paar jaar geleden zaten, toen scholen bijna bang waren om over politiek, over verkiezingen dingen te organiseren of erover te spreken. Ik herinner me nog dat het scholen op het einde van de vorige legislatuur, in volle verkiezingsstrijd, werd verboden om politieke debatten te organiseren, en dat we daar vanuit het parlement op hebben gewezen, opdat dat zou worden rechtgezet. Dat is ook rechtgezet door uw voorganger, maar het was op een bepaald moment wel zo dat scholen bang waren om dat te organiseren.

Ik hoop dus dat de vraag van collega Janssens er niet toe zal leiden dat leerkrachten en directies schrik beginnen te krijgen voor dat thema, want onze jongeren hebben net een grote honger om over politiek en verkiezingen hun mening te kunnen geven en informatie te krijgen.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Minister, ik denk dat ik mij ongeveer volledig bij uw antwoord kan aansluiten, en ook bij wat de heer De Ro zegt. Beledigingen zijn nooit een goede basis om een politiek debat te voeren. Laat ons dat zeker in alle toonaarden veroordelen.

Er bestaat ook zoiets als de Commissie Zorgvuldig Bestuur, mijnheer Janssens. Die heeft in het verleden al duidelijke uitspraken gedaan over dat het onaanvaardbaar is dat het onderwijspersoneel tijdens de lessen een oordeel uitsprekt over één bepaalde politieke partij.

Maar, mijnheer Janssens, ik vind dat u nu toch ook niet al te kleinzerig mag zijn. We moeten voorzichtig zijn om klaslokalen volledig politiekvrij proberen te maken. Dat lijkt me ook niet verstandig. Ik ben ervan overtuigd dat veel mensen

hier, en zeker ook in mijn eigen fractie, met diezelfde zaken zijn geconfronteerd geweest tijdens hun eigen schoolloopbaan. Ook ik, trouwens. Dat is ook een beetje de uitdaging geweest om net aan politiek te beginnen. Het zorgt ervoor dat je zelf kritisch een mening vormt en wat tegengewicht biedt tegen die leerkracht. Een leerkracht mag in die zin wel wat uitdagen en proberen om een incentive te geven om zelf een mening te vormen. U hoeft niet zo kleinzerig te zijn of u aangevallen te voelen. U mag best wat zelfverzekerder zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We moeten hier twee zaken onderscheiden. Ten eerste: leerkrachten die beledigende taal of schuttingtaal gebruiken, keuren we met z'n allen af. Dat is niet de taak van het onderwijs. Integendeel. Als je naar de eindtermen kijkt, is het net de taak van leerkrachten om jongeren te stimuleren om een onderbouwde mening op te bouwen.

Als ik dan naar het tweede luik mag overstappen – het politiek engagement en het voorbeeld dat de heer Diependaele en de heer De Ro geven – dan heb ik het liefst mensen met een mening voor mij. Ook als leerling had ik dat graag. Met mijn godsdienstleraar die ook pater was, heb ik oeverloos gediscussieerd over het celibaat. Ik geef dat maar mee. Ik bedoel natuurlijk de wenselijkheid van het celibaat. Ja, ik heb geprobeerd om hem te overtuigen, maar het is niet echt gelukt.

Ik probeer te duiden hoe goed het is dat je met mensen kunt spreken die een mening hebben. Ik vind dat een leerkracht ook een persoonlijke politieke overtuiging mag hebben, maar hij mag die niet opdringen aan anderen. Het kan voor hem wel een kader zijn om goed te debatteren. Kijk naar wat er rond het klimaat gebeurt, jongeren komen naar Brussel. Ik vind het een goede zaak dat scholen initiatieven nemen, zoals klimaatweken, klimaatdagen, lesmarathons, die de alertheid voor het klimaat bij hun leerlingen ten gunste of ten ongunste aanscherpt. Ik zal mij echter met hand en tand verzetten tegen alle mogelijke initiatieven die het debat op scholen, ook over de verkiezingen, zouden fnuiken. Laat mij daar heel duidelijk in zijn. Ik zal mij evenzeer met hand en tand verzetten tegen situaties waarbij schuttingtaal of grove taal wordt gebruikt. Die twee moeten we uit elkaar halen, en dan raken we een eind op weg.

De school heeft expliciet gezegd dat ze een onderzoek zal voeren.

Mijnheer Janssens, ik wist dat u die vraag vandaag zou stellen en dat is ook een beetje logisch in uw situatie, maar het filmpje is wat het is. Ik vind het van belang dat de school dit onderzoekt. Ik kijk ook uit naar hun acties. Zelf heb ik in dit individuele geval geen bevoegdheid, maar ik ben zeker bereid als dat nodig zou zijn om scholen te wijzen op wat wel of niet kan. Net zoals u en ik en alle collega's hier, vind ik dat men op school alles moet doen om het politieke gevoel en de politieke talenten en interesses bij leerlingen aan te wakkeren. Dat gebeurt het best op een correcte en hoffelijke wijze. (*Applaus bij CD&V, de N-VA, Open Vld, sp.a en Groen*)

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Er wordt wel degelijk klacht ingediend bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur, want deze zaken door een leerkracht zijn echt ontoelaatbaar.

Maar ik vraag me toch ook af waar die verontwaardiging ter linkerzijde blijft. Mocht dit een filmpje zijn waarin een leerkracht krasse rechtse taal sprak, waarin pakweg Caroline Gennez een linkse tuttebel werd genoemd, dan zou de hele media en de politiek correcte goegemeente in rep en roer staan. Maar nu het gaat

over een linkse leerkracht die haar politieke mening wil opdringen aan leerlingen, blijft het ter linkerzijde oorverdovend stil, blijft men ziende blind.

Minister, scholen mogen wat ons betreft absoluut geen instrumenten zijn van politieke manipulatie en ik hoop dan ook dat er nog genoeg moedige leerlingen zullen opstaan en in het verzet zullen gaan tegen leerkrachten die over de schreef gaan. Wat ons betreft, is het duidelijk hoog tijd dat er eindelijk een einde komt aan die linkse taal in ons klaslokaal. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het memorandum van het GO! (Gemeenschapsonderwijs), met name wat betreft burgerschap en levensbeschouwing

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Voorzitter, ik zal beginnen met een persoonlijk feit. De koosnaam die de heer Janssens me hier net toedicht, is van het vriendelijkst wat ik van de zijnen de laatste jaren te horen heb gekregen en ik ben daar inderdaad fier op. (*Applaus bij de meerderheid, sp.a en Groen*)

Een goed idee is als goede wijn die men graag laat rijpen. We verzamelen volk rond de tafel om het idee en de wijn te degusteren wanneer de tijd rijp is. We hebben dat net met zijn allen gedaan over de verlaging van de leerplicht. We hebben daar minstens met zijn allen lippendienst aan bewezen, en ik denk dat het ook tijd is om dat te doen met een idee waar al heel vaak over gediscussieerd is in dit halfroond, namelijk de noodzaak aan een nieuwe plek voor levensbeschouwelijk onderricht op school.

De context is de voorbije tientallen jaren gewijzigd in Vlaanderen. Enerzijds is de samenleving in sneltreinvaart gediversifieerd met een veelheid aan religies en is er de laïcisering in ons traditioneel cultureel katholiek Vlaanderen. Anderzijds vinden we het zelf heel belangrijk dat de nood aan levensbeschouwelijke geletterdheid en de dialoog tussen jongeren maximaal wordt gestimuleerd. Dat kan men niet in een gesegregeerde omgeving. Vandaar dat we een nieuwe plek vragen voor levensbeschouwelijk onderricht op school, dat in academische kringen al heel vaak en lang wordt bediscussieerd door Leni Franken, door Patrick Loobuyck aan verschillende instellingen, dat ook door sp.a en andere collega's al heel vaak op de agenda is gezet van dit parlement. Dat wordt ook gevraagd door het Katholiek Onderwijs Vlaanderen met zijn oproep voor een nieuw vak mens en samenleving, zij het ten koste van Nederlands, wat we geen goed idee vinden, en gisteren nogmaals door het Gemeenschapsonderwijs, met het pleidooi om één uur levensbeschouwing te vervangen door een gedeeld vak actief burgerschap. We vragen de Vlaamse Regering daartoe de verantwoordelijkheid te nemen.

Minister, hoe zult u dat vanuit uw bevoegdheid stimuleren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dit is een heel interessante thematiek, en het is goed dat die hier aan bod komt. Ik wil twee opmerkingen maken.

Zo vind ik het ontzettend belangrijk dat jongeren in onze Vlaamse scholen met zijn allen lessen burgerschap krijgen. Dat staat ook expliciet in de eindtermen. Ik heb gemerkt dat zowel het Katholiek Onderwijs, dat gisteren een memorandum heeft voorgesteld, als het GO!, dat zijn nieuwjaarsontmoeting hield, veel aandacht besteedden aan dat burgerschap. We merken ook dagelijks hoe nodig het is dat jongeren lessen burgerschap krijgen. Maar ik heb het moeilijk, en op dat vlak verschillen

we soms van mening, om burgerschap als een spiegel voor levensbeschouwing te bekijken. Voor mij zijn lessen levensbeschouwing op school ook bijzonder relevant. Van het ene wat wegnemen om lessen burgerschap te geven, smaakt voor mij minder goed. De wijn is dus nog niet lekker genoeg, om het met uw woorden te zeggen.

We geven nu twee uur levensbeschouwing in het officieel onderwijs. Jongeren die geen levensbeschouwelijk onderwijs willen, kunnen dat zelf invullen.

Daar moeten we een oplossing voor vinden. Het zijn er nu ongeveer tweeduizend. Dat is nog altijd maar 0,2 procent van het totaal. Maar de groep groeit. Dus moeten we wel bekijken hoe we dat op een moderne manier zullen invullen. Bij mij rijst de vraag of het niet mogelijk is om daar veel meer aandacht te besteden aan het interlevensbeschouwelijke. Dat is wat professor Loobuyck soms aanhaalt. Hij gaat meer in de richting van burgerschap, maar ik kijk meer naar het interlevensbeschouwelijke. Sommige ouders of leerlingen wensen geen levensbeschouwing. Voor mij is het echt wel relevant om te bekijken of we daar, naast burgerschap, geen interlevensbeschouwelijke uren kunnen van maken.

Ik zou het sneu vinden indien de ene leerling meer uren burgerschap zou hebben dan de andere. Ik vind dat voor elke leerling even belangrijk. Mevrouw Gennez, we delen dus voor een deel dezelfde sokkel, maar de invulling zie ik een beetje anders. Waar u zeker een punt hebt, is dat we meer aandacht moeten hebben voor diegenen die dat niet willen en die een andere invulling willen. Dat zijn er nu iets meer dan tweeduizend. De vraag is hoe je daar een zinvolle invulling aan kunt geven, zonder dat men is aangewezen op zelfstudie.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp-a): Minister, ik ben blij dat te horen. We hebben inderdaad zelf ook al gepleit voor een zinvolle invulling voor al die leerlingen die vandaag een vrijstelling vragen voor levensbeschouwelijk onderricht. We zijn het er ook mee eens dat we burgerschap en interlevensbeschouwelijke competenties maximaal moeten garanderen voor alle leerlingen, ongeacht het net of de school. Daarom willen wij het voorstel omkeren. Je moet het recht op levensbeschouwelijk onderricht garanderen binnen de schoolmuren, maar buiten de schooluren. Elke ouder of elk kind die dat wenst, kan daarop een beroep doen. Maar binnen het curriculum is het in elke school naar ons gevoel wenselijk om effectief levensbeschouwing, ethiek, burgerschap en daarover filosoferen aan alle kinderen aan te bieden en ze niet te segregeren naar de levensbeschouwing van de ouders.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, burgerschap staat in de nieuwe eindtermen van de eerste graad en zal ook verder worden doorgetrokken in de tweede en de derde graad. Voor de N-VA is het absoluut belangrijk dat ook op onze scholen jongeren leren hoe onze Vlaamse democratische maatschappij draait, hoe de waarden van de verlichting voor ons cruciaal zijn. Dat is ook een deel van het onderwijs.

Ik wil het ook wel omdraaien. Burgerschap is geen levensbeschouwing. Als ik bepaalde mensen binnen het onderwijs hoor zeggen dat men burgerschap wil bekijken met een levensbeschouwelijke bril, dan krijg ik toch wat schrik rond mijn hart want dat is iets anders. Burgerschap is niet een extra uur godsdienst. Minister, ik vraag u om dit te bewaken. Het kan niet zijn dat we burgerschap vanuit de Bijbel of een ander levensbeschouwelijk boek bekijken.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Het is erg belangrijk dat jonge mensen kansen krijgen om die burgerschapscompetenties te ontwikkelen, met samenleven en diversiteit,

beargumenteed in dialoog gaan, democratische besluitvorming en democratische cultuur, maar ook, zoals het in onze Grondwet staat, dat zij ook het recht hebben op een morele of religieuze opvoeding. Je kunt zeggen dat Vlaanderen is veranderd en dat de verschillende erediensten en hun programma's daar volop op inspelen. Ze trekken ook de kaart van de interlevensbeschouwelijke dialoog en van het ontwikkelen van interlevensbeschouwelijke competenties. Ze zijn zich er heel goed van bewust dat het Vlaanderen van vandaag een ander Vlaanderen is dan het Vlaanderen van gisteren.

Als we het een beetje wereldwijd bekijken, spelen punten zoals secularisatie veel minder. Als je de jongeren wilt voorbereiden op een universeel mensdom, burgerschap en menszijn, mag je niet ontkennen dat religie een belangrijke factor is in de maatschappij.

Wij zijn dus voor een goed religieus onderwijs. De kinderen hebben daar recht op. We zijn ook voor absoluut goede burgerschapscompetenties. We moeten ze niet in concurrentie met elkaar uitspelen en ook niet door elkaar halen.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

– *Wilfried Vandaele, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

Jo De Ro (Open Vld): Ik wil hierop aansluiten.

Wat collega Kennes zegt, is terecht. Je hebt een aantal grondrechten. De vraag is – en die stellen steeds meer mensen zich luidop – of dat ingevuld moet worden zoals dat de afgelopen veertig, vijftig of zestig jaar gebeurd is. Is Vlaanderen anno 2019 niet anders dan het Vlaanderen ten tijde van het Schoolpact uit 1958? Het antwoord daarop is voor een klein aantal misschien nee, maar voor de rest ja. Vlaanderen is geëvolueerd. Waar hebben de jongeren dan het meeste baat bij? Burgerschapseducatie mag absoluut geen overlap gaan zijn. Dat is iets anders. Wat levensbeschouwing betreft, vinden wij echt, minister, dat de kennis van de eigen levensbeschouwing belangrijk is, maar om te kunnen samenleven in het Vlaanderen en het Europa van 2019, is het minstens even belangrijk om ook in dialoog te leren gaan met mensen die een andere levensbeschouwing hebben.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er is een andere voorzitter?

De voorzitter: Is het beter zo, minister?

Minister Hilde Crevits: Het is West-Vlaanderen versus Limburg, dus het is even goed. Laten we het zo zeggen. Het is Wilfried of Jan. Zolang u niet in mijn oor zit, is het goed.

De voorzitter: Doet Jan dat wel? *(Gelach)*

Minister Hilde Crevits: Met Jan Peumans ben ik al wakker geworden, ja. *(Gelach. Opmerkingen)*

In mijn oor, zoals collega Krekels, niet om over het celibaat te spreken. *(Gelach)*

De voorzitter: En nu ernstig, minister.

Minister Hilde Crevits: Ja, want het is een zeer interessant en boeiend thema.

Collega Gennez, ik ben het eigenlijk eens met collega's Kennes, Daniëls en De Ro, in die zin dat burgerschap in de eindtermen staat, voor alle leerlingen is en je er geen vrijstelling voor kunt vragen. Laat dat duidelijk zijn. Dat is voor iedereen gelijk.

Levensbeschouwing is levensbeschouwing. Daar kies je voor. Je hebt een grondwettelijk recht om les te krijgen in je levensbeschouwing. U zegt: 'Plaats dat na de uren.' Voor ons is dat binnen de uren. Dat is ook zo geregeld. Moet dat ten eeuwigden dage op dezelfde manier blijven? Nee, ik sta ervoor open om dat te bekijken, maar, collega's, ik zie dat er een kleine, maar ietwat groeiende groep is die zegt dat ze geen gebruik willen maken van dat grondwettelijk recht. De vraag is dan wat je daarmee doet. Nu moet men dat zelf invullen. Ik ben aan het zoeken naar een interessante invulling die bijvoorbeeld kan gaan over interlevensbeschouwelijke competenties.

Collega's Kennes en De Ro, voor hen die wel kiezen voor levensbeschouwing, nog altijd meer dan 99 procent van de leerlingen, hebben wij een pact gesloten. Mijn voorganger Pascal Smet heeft daar de basis voor gelegd en ik heb daarop verder gewerkt. Dat pact verplicht alle levensbeschouwingen – maar het is geen verplichting, want ze zijn het engagement aangegaan – om actief werk te maken van de interlevensbeschouwelijke competenties en dialoog. Dat gebeurt nu. Je ziet dat trouwens ook binnen het Katholiek Onderwijs gebeuren. Zij hebben een eigen project, maar staan er ook voor open om die interlevensbeschouwelijke dialoog en ontmoetingen te organiseren. Ik vind dat een goede zaak, want het is een bewijs van de veranderende tijden. Als je in een diverse samenleving woont, moet je ook bereid zijn om elkaar op dat vlak te leren kennen. Dit staat voor mij echter compleet los van de burgerschapslessen die iedereen moet volgen.

Ik ben dus zeker bereid om te kijken naar een moderne invulling, maar weet dat we ook werk maken van die interlevensbeschouwelijke dialoog en dat ik toch ook wel wil kijken om een zinvol aanbod te voorzien voor hen die geen gebruik willen maken van hun grondwettelijk recht, zonder grondwettelijke regels verkeerd toe te passen.

Caroline Gennez (sp.a): Voorzitter, wij staan eigenlijk voor die brede schoolse opdracht waarbij je burgerschapsvorming geeft, maar waarbij je ook die interlevensbeschouwelijke competenties en dat dialogeren over religie in het curriculum aanbiedt. Dat lijkt me de evidentie zelve in een gediversifieerde en diverse samenleving. Alleen al in mijn eigen stad, Mechelen, worden er minstens dertig religies beleefd, terwijl we er in ons onderwijs slechts zes aanbieden. De oplossing zou kunnen zijn om niet binnen het bestaande systeem aanpassingen te doen, maar wel het systeem te hervormen, zodat elk kind recht krijgt op dat levensbeschouwelijk onderricht buiten de schoolmuren, als het dat wenst, en zodat men binnen de schoolmuren initieert en onderwijst in levensbeschouwing, ethiek en filosofie.

Onze gemeenschap zou er wel bij kunnen varen en ons onderwijs kan heel wat transparanter worden georganiseerd. (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Michel Doomst aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over mogelijke ondersteuning en begeleiding door de Vlaamse overheid bij de oprichting van een Steunpunt Integriteit

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Minister, de bezigheid van politicus of politica is stilaan een knelpuntbezigheid aan het worden. We vinden moeilijk postbodes, truckers of informatici, maar wij blijken ook moeilijker politieke mandatarissen te vinden. Er zijn bevindingen dat één op de acht mandatarissen in de vorige lokale legislaturen hebben afgehaakt. Bij de voorbereiding van de vorige verkiezingen

hebben we allemaal gemerkt dat het vinden van nieuwe kandidaten een moeilijker bezigheid is geworden.

Van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) was er een heel interessant initiatief om het Steunpunt Integriteit op te bouwen, om aan jonge mandatarissen te tonen hoe ze in de grijze zone het best met mandaten kunnen omgaan. Nederland heeft dat al drie jaar geleden ingevoerd. Misschien was het idee om dat hier ook wat sneller te doen. Het idee om respect terug te winnen voor lokale mandatarissen, moet een van de doelstellingen van de actie zijn.

Minister, in hoeverre is er vanuit de Vlaamse overheid interesse om dat zinvolle initiatief te ondersteunen, om daar nog meer lokale invulling aan te geven?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Doomst, u weet dat aandacht voor integriteit en deontologie geen nieuw gegeven is. In onze organieke regelgeving staan er bijvoorbeeld allerlei bepalingen over onverenigbaarheden en belangenvermenging. Er staat bijvoorbeeld ook in dat een deontologische code verplicht is voor het schepencollege, voor de gemeenteraad, voor het personeel enzovoort.

Collega, ik vind het altijd een beetje moeilijk om over ons eigen beroep te praten. Er zijn andere beroepsgroepen die het ook heel moeilijk hebben, maar ik begrijp de invalshoek van uw actuele vraag. Er bestaat, net zoals voor alle andere beroepsgroepen, ook voor politici zoiets als persoonlijke deontologie. We moeten nog altijd kunnen uitmaken wat kan en wat niet kan. Ik denk dat niemand hier in de zaal aanwezig goedkeurt wat er bijvoorbeeld bij Samusocial is gebeurd. Ik denk ook niet dat wij vanuit de overheid, of dat nu de VVSG of het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) of wie ook is, met een decreet of wat ook dat allemaal in regeltjes moeten gieten. Ik denk niet dat we bijvoorbeeld een decreet moeten opstellen waarin staat: u mag niet overbodig veel zitpenningen vragen voor prestaties die u niet hebt geleverd. Ja, dat spreekt voor zich, dat is een persoonlijke deontologie.

Vorige maandag heeft er een groot evenement plaatsgehad in Antwerpen. Er was heel veel volk, dat was heel succesvol, ik heb er trouwens veel collega's van hier gezien. Ik weet niet of u er was, collega Doomst, maar het was in elk geval heel interessant. De voorzitter van de VVSG heeft daar ook een oproep gedaan en meer respect gevraagd voor de lokale mandatarissen, net zoals we dat moeten hebben voor alle beroepsgroepen. Of je nu verpleger of vuilnisman of opvoeder of politicus bent, iedereen verdient respect in zijn of haar beroep. Het is belangrijk om dit nog eens te benadrukken.

Ik kan natuurlijk niet uit hoofde spreken van de voorzitter van de VVSG, maar hij heeft die oproep ook gedaan omdat we het beeld moeten tegengaan dat alle politici graaiers en zakkenvullers zijn. Dat is wat veel mensen over ons denken. Natuurlijk past het voorstel van het Steunpunt dat vorige maandag werd gelanceerd, daarin omdat er heel veel regels zijn. Onze organieke regelgeving bevat al heel veel zaken, maar er bestaat ook wel zoiets als een grijze zone. Lokale mandatarissen weten ook niet altijd goed of iets nu wel of niet mag. Dat is nu net het doel van dit initiatief en daarom is het heel waardevol.

Ik heb in de commissie Bestuurszaken al gezegd dat wij vanuit onze administratie – en dan heb ik het concreet over het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) – ook altijd bereid zijn om bij te staan. Ik heb dat onder andere gezegd naar aanleiding van een vraag van mijnheer De Meulemeester. Het ging toen over al dan niet vermeende wanpraktijken aan de kust.

Ik kan u ten slotte medelen dat ik het een waardevol initiatief vind, en dat ABB ook de nodige ondersteuning zal aanbieden aan de VVSG.

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

– Jan Peumans, voorzitter, treedt als voorzitter op.

Michel Doomst (CD&V): Bedankt voor uw antwoord. Ik denk dat het een goede periode is, want u hebt nu toch heel wat nieuwe mandatarissen die in het veld komen. Het is nu een beetje de snuffelperiode waarin zij met de stiel in contact komen. Het is ook een periode waarin zij besnuffeld worden. In die zin is het goed dat dit steunpunt er is. Ik neem aan dat we dat een beetje evalueren, en dat we op het einde van het jaar zien wat het gegeven heeft. Misschien kunnen we daar, indien nodig, nog een extra impuls aan geven.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Minister, collega's, de VVSG vraagt inderdaad meer waardering voor de lokale mandatarissen, en dat is terecht. De lokale mandatarissen zijn te allen tijde aanspreekbaar, en ze staan zeer dicht bij de bevolking. Er is vanuit de VVSG opgeroepen tot respect en fatsoen. Er wordt ook aan de bevolking gevraagd om weliswaar kritisch te zijn, maar ook constructief te zijn ten opzichte van de mandatarissen.

De VVSG heeft inderdaad een Steunpunt Integriteit opgericht. Ik denk dat dat zeer positief is, en dat we dat allemaal kunnen waarderen.

Mijn concrete vraag – die ook daar al werd gesteld – gaat over dat steunpunt: dit achtenswaardig initiatief van de VVSG geniet ongetwijfeld uw steun. Dat hebt u daarstraks ook gezegd. Maar hoe kunnen we maken dat de mandatarissen toch ergens terechtkunnen, zeker wat betreft die grijze zone? Daar zijn immers nog heel veel vragen, nog los van de deontologische keuze. In welke mate bent u bereid om ook concrete hulp en bijstand te verlenen, eventueel vanuit ABB, om dit initiatief nog meer kracht bij te zetten?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer De Meulemeester, ik had op het einde van mijn antwoord aan collega Doomst al gezegd dat het Agentschap Binnenvlaanderen Bestuur absoluut bereid is om het steunpunt van de VVSG mee te ondersteunen. Het is natuurlijk wel zo dat ABB in het verleden ook al talrijke vragen heeft gekregen. U weet dat er bepaalde steden zijn – al dan niet van grote omvang – die zelf een integriteitsbureau hebben, maar veel steden en gemeenten hebben dat niet. Nu komen al die vragen terecht bij ABB.

Maar ik herhaal dat ik het een zeer waardevol initiatief vind. ABB zal de nodige ondersteuning bieden, en na verloop van tijd moet er een evaluatie gebeuren. We kunnen dat dan zeker eens bespreken in de commissie, in welke samenstelling dan ook.

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Ik hoop vooral dat we daarmee onze stiel van politicus of politica wat sexyer kunnen maken: iets minder 'polit' en iets meer 'cus'. En dan kunnen we er komen.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van de Staat Qatar betreffende luchtvervoer, opgesteld te Brussel op 6 maart 2018 – 1755 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van de Staat Qatar betreffende luchtvervoer, opgesteld te Brussel op 6 maart 2018.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik ga kort zijn, want we hebben dat ook al in de commissie gezegd. Maar zo is het ook hier duidelijk. Wij stemmen tegen omdat er in dat verdrag een verbod voorzien is op alle mogelijke vormen van kerosinetaks of iets anders. Aangezien we moeten gaan naar een vermindering van het vliegverkeer wegens de klimaatproblematiek – een zeer brandende problematiek – is dat een van de elementen die we in de toekomst mogelijk nodig zullen hebben. Het zou niet verstandig zijn om dat uit te sluiten, en daarom steunen we dit verdrag niet.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1755/1)*

– De artikelen 1 tot en met 3 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 2, 3 en 4 van het decreet van 23 mei 2003 betreffende de indeling in zorgregio's en betreffende de samenwerking en programmatie van gezondheidsvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen – 1761 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van artikel 2, 3 en 4 van het decreet van 23 mei 2003 betreffende de indeling in zorgregio's en betreffende de samenwerking en programmatie van gezondheidsvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1761/2)

– De artikelen 1 tot en met 6 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

SELECTIEVOORWAARDEN EN SELECTIEPROCEDURE VOOR DE KINDERRECHTENCOMMISSARIS

Bespreking en stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is zijn de selectievoorwaarden en selectieprocedure voor de kinderrechtencommissaris.

De bespreking is geopend.

Op 7 januari 2019 heeft de heer Bruno Vanobbergen zijn ontslag ingediend als kinderrechtencommissaris bij het Kinderrechtencommissariaat met ingang van 28 februari 2019.

Met het oog op de aanstelling van een kinderrechtencommissaris moet het Vlaams Parlement de selectievoorwaarden en de selectieprocedure vaststellen, een openbare oproep tot kandidaatstelling doen en een vergelijkende selectie laten uitvoeren. Op basis van die vergelijkende selectie stelt het Vlaams Parlement de kinderrechtencommissaris aan voor een termijn van zes jaar.

De selectieprocedure wordt, in opdracht van het Vlaams Parlement, begeleid en uitgevoerd door Berenschot Belgium.

De selectievoorwaarden en -procedure worden beschreven in het document dat op de banken is rondgedeeld. Na een toets of de kandidaten voldoen aan de decretale vereisten, houdt de procedure achtereenvolgens een schriftelijke proef, een assessmentcenter en een eindproef voor een jury in, waarbij de best gerangschikten doorgaan naar de volgende proef.

Het Uitgebreid Bureau draagt de eerst gerangschikte kandidaat voor aan de plenaire vergadering.

Namens het Uitgebreid Bureau van 21 januari 2019 verzoek ik de plenaire vergadering om deze selectievoorwaarden en selectieprocedure met het oog op de aanstelling van een nieuwe kinderrechtencommissaris bij het Kinderrechtencommissariaat goed te keuren.

Vraagt hierover iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

Mag ik aannemen dat de selectievoorwaarden en selectieprocedure voor de kinderrechtencommissaris eenparig zijn aangenomen? (*Instemming*)

Dan is aldus besloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met de overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van de Staat Qatar betreffende luchtvervoer, opgesteld te Brussel op 6 maart 2018 – 1755 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
92 leden hebben ja geantwoord;
8 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 2, 3 en 4 van het decreet van 23 mei 2003 betreffende de indeling in zorgregio's en betreffende de samenwerking en programmatie van gezondheidsvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen – 1761 (2018-2019) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
106 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, volgende week woensdag 30 januari 2019 is er ook een plenaire morgenvergadering om 11 uur.

Op die bijzondere huldezitting zullen wij de Gouden Erepenningen 2018 uitreiken aan vier organisaties die verdienstelijk zijn in natuur en milieu: Bosforum, CurieuzeNeuzen Vlaanderen, Natuurpunt en Regionaal Landschap Kempen en Maasland.

Ik doe een warme oproep aan ieder van u om die uitreiking met uw aanwezigheid te vereren.

Hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 30 januari 2019 om 11 uur en 14 uur.

De vergadering is gesloten.

Ik wens u een behouden thuiskomst.

– De vergadering wordt gesloten om 17.07 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Wouter Vanbesien, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandembroucke, Koen Van den Heuvel, Francesco Vanderjeugd, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroj, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Karin Brouwers, Rik Daems, Piet De Bruyn: ambtsverplichtingen;

Vera Jans, Grete Remen: familieverplichtingen;

An Christiaens, Ingrid Pira, Christian Van Eyken, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Guy D'haeseleer, Tom Van Grieken

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr.1:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Vera Celis, Lode Ceyskens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Lies Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans,

Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Bart Van Malderen, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandembroucke, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Bart Caron, Johan Danen, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Wouter Vanbesien

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Franc Bogovic, Robrecht Bothuyne, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Jamila Hamddan Lachkar, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Laurence Libert, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Bart Van Malderen, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Sas van Rouveroij, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandembroucke, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Elke Wouters, Peter Wouters, Herman Wynants